

GILLES DELEUX

ARNO

EEN BIOGRAFIE

—HORIZON—

© Gilles Deleux, 2017

COVERFOTO – Danny Willems
OMSLAGONTWERP – Peer De Maeyer
VORMGEVING BINNENWERK – Peer De Maeyer
FOTO'S BINNENWERK – Danny Willems

OORSPRONKELIJKE TITEL –
Arno – Putain, putain, une biographie
OORSPRONKELIJKE UITGEVER –
Editions Le mot et le reste

Het oorspronkelijke boek *Arno – Un rire, une larme* (© Editions Ramsay, Parijs, 2004) is vertaald uit het Frans door Wim De Neuter en werd in het Nederlands uitgegeven door EPO (2007).

De nieuwe teksten in de geactualiseerde en volledig herziene editie *Arno – Putain, putain, une biographie* (© Editions Le mot et le reste, Marseille, 2015) zijn uit het Frans vertaald door Petra Van Caneghem. Ook de nieuwe teksten die de auteur schreef voor deze herziene editie in het Nederlands van Horizon (2017) zijn vertaald door Petra Van Caneghem.

ISBN 978 94 926 2600 4
ISBN 978 94 921 2601 1 (e-book)
D/2017/13.656/2
NUR 661

www.horizon.be
www.overamstel.com

OVERAMSTEL
uitgevers

Horizon is een imprint
van Overamstel uitgevers bv

VERTEGENWOORDIGING IN VLAANDEREN

L&M Books
Hessenstraatje 3 bus 6
2000 Antwerpen

VERTEGENWOORDIGING IN NEDERLAND

Overamstel Uitgevers
Paul van Vlissingenstraat 18
1096 BK Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle zorg die aan de samenstelling van de uitgave werd besteed, kan de redactie of de auteur noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze publicatie zou kunnen voorkomen.

Bij het achterhalen van de auteursrechten van de illustraties is met grote zorgvuldigheid te werk gegaan. Als er niettemin onvolkomenheden zouden worden geconstateerd, dan zal de uitgeverij daarvan graag op de hoogte worden gesteld.

VOOR PAUL GOIDTS

And I don't want to live my life like everybody else.

RAY DAVIES, I'm Not Like Everybody Else

Take care of all your memories

Said my friend Mick

For you cannot relive them.

BOB DYLAN, Open the Door, Homer

De Oostendenaar is altijd al een complex wezen met een troebele afkomst geweest, dat een onbegrijpelijk taaltje brabbelt waarin heel diverse klanken galmen. De band met het West-Vlaamse slib is flinterdun en het land onder zijn voeten, dat zich naar de horizon uitstrekt, interesseert hem maar matig. Die karakteristieke man, die Ensor vereeuwigde in zijn uitgemergelde luizenbos die zich warmt aan een kachel, lijkt niet te bestaan uit zware, vruchtbare grond, maar uit fijn strandzand. En zijn bijzondere humor, zijn dwarse geest, zijn aanleg om alle soorten in het aquarium na te bootsen? Imitatiedrang, ongetwijfeld. De Oostendenaar is bovendien ook internationaal, als we dat mogen zeggen, zoals iedere bevolking die van de zee leeft; hij spreekt talen zoals hij zwemt als hij in het water wordt gegooid: hij slaat zich er altijd wel uit.

MICHEL DE GHELDERODE, La Flandre est un songe

INHOUD

INLEIDING			6
PROLOOG			9
1	1949 - 1960	KINDERJAREN	11
2	1960 - 1968	ADOLESCENTIE	33
3	1969 - 1971	FRECKLE FACE	55
4	1971 - 1973	YOU GOTTA MOVE: BRUSSEL - GENT - OOSTENDE	71
5	1973 - 1975	TJENS COUTER	87
6	1975 - 1976	WHO CARES	101
7	1977 - 1978	T.C. BAND	115
8	1978 - 1979	PLAT DU JOUR	129
9	1980 - 1981	T.C. MATIC	143
10	1981 - 1982	CROSS OVER	165
11	1981 - 1982	EUROPÉEN	189
12	1982 - 1983	L'APACHE	203
13	1983 - 1984	CHOCO	217
14	1985	YÉ YÉ	233
15	1985 - 1986	ROCK 'N' ROLL SUICIDE	247

16	1985 - 1986	VIRGIN	259
179	1987 - 1988	CHARLATAN	275
18	1989 - 1990	RATATA	293
19	1991 - 1992	CHARLES ET LES LULUS	305
20	1992 - 1993	IDIOTS SAVANTS	321
21	1994 - 1995	WATER	333
22	1995 - 1997	A LA FRANÇAISE	347
23	1997 - 1998	WHITE TRASH	359
24	1999 - 2000	LE EUROPEAN COWBOY	369
25	2000 - 2002	CHARLES ERNEST	381
26	2003 - 2006	FRENCH BAZAAR	393
27	2006 - 2007	JUS DE BOX	407
28	2008 - 2012	BRUSSELD	417
29	2012 - 2014	FUTURE VINTAGE	433
30	2015 - 2017	HUMAN INCOGNITO	443
DISCOGRAFIE			459
FILMOGRAFIE			466
NAMENREGISTER			468

INLEIDING

Ik zag Arno voor het eerst in 1986/1987. Toevallig was ik in een appartement in het centrum van Brussel, waar de leden van de rockgroep La Muerte woonden, en stond op het punt om te vertrekken, toen ik op de Oostendse zanger botste – hij kwam net binnen toen ik naar buiten ging. Arno had toen al zijn eerste soloplaat uitgebracht en Virgin, zijn platenmaatschappij op dat moment, had reclamebijlagen bij verschillende kranten en magazines gekocht voor de mooie zwart-witfoto van de artiest, die Danny Willems had gemaakt. In dat Brusselse gebouw had ik de indruk dat die prachtfoto heel even tot leven was gekomen en dat de grens tussen wat men het ‘gewone’ leven noemt en de droomwereld van de showbusiness op vreemde wijze vervaagde. De Arno die ik daar zag, verschilde niet van de Arno op het podium. Ik was nog meer onder de indruk van deze ontmoeting omdat ik in 1981 het eerste album van T.C. Matic had gekocht en helemaal ondersteboven was van het nummer ‘Elle adore le noir’. Arno betekende voor mij dat de Belgische rockmuziek nu een zwaargewicht had, waardoor ze zich uit de armzalige hoek kon boksen waarin ze maar al te vaak werd gedrongen. De zanger schopte tegen alles en iedereen. Hij was wonderlijk, onvoorspelbaar, maar creatief en vooral, dat voelde ik instinctief aan, authentiek.

Dat voelde ik bijna tien jaar later nog steeds, toen ik hem ontmoette in de kantoren van Virgin België. Deze keer wilde ik hem spreken over een biografie die ik wilde schrijven. Ik hoorde hem de trap oplopen en niet veel later stond hij voor mij, zwijgend. Opnieuw had ik het gevoel dat hij zo van de hoes van een van zijn platen leek gesprongen en dat

zijn hele wereld om me heen draaide. Terwijl ik hem vertelde wat ik wilde doen en waarom ik dat wilde doen, keek hij me doordringend aan. ‘Maar ik ben nog niet dood!’ was zijn eerste reactie. ‘Dat klopt,’ antwoordde ik, ‘maar net daarom moesten we nu beginnen, nu de herinneringen nog levendig zijn en de getuigen nog kunnen vertellen.’ Dat argument leek hem over de streep te trekken. Ik diepte een plannetje over mijn boek op en hij bekeek het vluchtig, waarna hij me zei: ‘Je ziet er betrouwbaar uit, ga maar, doe maar!’ (‘Tu as une bonne tête, vas-y, fais-le!’) En hij voegde er nog aan toe: ‘Houd me op de hoogte, goed, en laat het me lezen!’

Hij was dus akkoord. Maar toch, en ondanks het respect dat ik had (en nog steeds heb) voor de artiest, wilde ik geen ‘officiële’ biografie of een hagiografie schrijven en de perscommuniqués overnemen van zijn platenmaatschappij of zijn management. Ik wilde het op mijn manier doen en mijn eigen mening vormen. En Arno op de hoogte houden van wat ik deed natuurlijk; want uiteindelijk was hij degene die een illustere onbekende zijn vertrouwen had geschonken.

Ik had al heel wat interviews met de zanger gelezen en soms vielen me daarin tegenstrijdigheden of ongerijmdheden op wanneer het ging over de opeenvolging van bepaalde episoden in zijn leven. Het eerste wat ik dus moest doen, was een juiste chronologie opstellen. En hier merkte ik al snel dat er voor kantelmomenten in zijn leven bijna geen kapstokken waren. Waar vond ik bijvoorbeeld juiste informatie over de beginjaren van de Belgische rock en in het bijzonder over wat zich in de jaren 1960 in muzikaal Oostende afspeelde? De literatuur over dit onderwerp is niet echt rijkelijk te noemen. Dus trok ik naar de Koninklijke Bibliotheek van België (KBR), waar ik dagbladen, tijdschriften, magazines uitploos. Wekenlang, maandenlang. Heel erg lang. Controleren, verifiëren. Een eentonig werkje, maar ik kon er wel een kostbaar begin mee maken van de muzikale wieg van Arno en de beginjaren van de Belgische rock. Mijn onderzoek stelde me ook in staat om van een tijdperk te proeven waarin rock nog iets was waarover de media niet vaak berichtten. Arno en enkele anderen waren de eersten die een braakliggend terrein verkenden en effenden.

Als ik het me nog goed herinner, had ik van Arno slechts één telefoonnummer gekregen: dat van Danny Willems. Dat was ook een van mijn vragen: ik wilde getuigenissen verzamelen bij mannen en vrou-

wen die de zanger hadden ontmoet of met wie hij nog steeds contact had – zijn familieleden, vrienden, kennissen, muzikanten, medewerkers, enzovoort. Zo zou ik een breder beeld krijgen en kon ik zo nauwkeurig mogelijk werken. Voor alle duidelijkheid, er waren genoeg mensen die verhaaltjes over Arno hadden. Ze hadden hem gezien in een bar, in een nachtclub, met die of die ... Maar dat interesseerde me niet, dat waren niet de mensen die ik wilde horen. Wat ik wilde, was de weg begrijpen die Arno heeft afgelegd om te staan waar hij vandaag staat en ook begrijpen wat de voedingsbodem voor zijn rock-'n-roll was. Kortom, *a bigger picture*. Af en toe sprak ik Arno, maar daarnaast ontmoette ik ook Danny Willems, Marie-Louise Philips, Inès van den Kieboom, Maurice en Peter Hintjens, Paul Couter, Jean-Marie Aerts, Geoffrey Burton en vele anderen, in Oostende, Gent, Antwerpen, Brussel, Parijs, Londen ... En elke keer dat ik de zanger hierover vertelde, vroeg hij me hetzelfde, 'Ah, wat heeft hij over mij gezegd?'

Het heeft jaren geduurd, veel langer dan ik had gedacht na onze eerste ontmoeting bij Virgin. Ik werd er gek van, maar het was de moeite waard. Als ik één ding moet onthouden van Arno, dan is het wel dat zijn liefde voor de muziek en zijn drang om daar zijn beroep van te maken, altijd zijn leidraad zijn geweest. Ik voeg daar in een adem aan toe dat je een bepaald inzicht, een zekere intelligentie, nodig hebt om gedurende zoveel jaren een constante, succesrijke carrière te kunnen uitbouwen. Het stond nochtans niet in de sterren geschreven, zoals u in de eerste tien hoofdstukken kunt lezen.

PROLOOG

De oude dame weet het nog niet. Ze brengt rustige dagen door. Haar leven is geregeld en verloopt als de noten op een blad muziekpapier. Na al die jaren van inspanning en labeur, geniet ze van een welverdiende rust. Haar gezegende leeftijd laat een actief leven niet langer toe. Maar haar vitaliteit heeft ze behouden, haar dynamisme. Velen zouden er haar om benijden. Per slot van rekening is ze al negentig en haar leven is allesbehalve gemakkelijk geweest.

Twee wereldoorlogen en een opeenvolging van... drama's in haar familie hebben haar beschadigd. Zij heeft zich verzet, omdat het moest. Ze heeft er een karakter aan over gehouden, altijd maar sterker, solider, uit één stuk. De jaren hebben er nooit de scherpe kanten kunnen van afvijlen. Ze is een sterk iemand.

In de voormiddag blijft ze rustig thuis, krijgt af en toe een telefoontje van verwanten, kijkt toe op het werk van haar hulp. In de namiddag, na een verkwikkend dutje, bestelt ze een taxi. Ze laat zich naar de zeedijk brengen, naar een plek die zich aan haar gewoonten heeft aangepast. Voor geen geld ter wereld zou ze thuis willen blijven. Ha, nee! Wat zou dat somber zijn...

Er is zoveel te zien buiten. In dit luxueuze etablissement wordt deze vaste cliënte met het grootste respect behandeld. Ze heeft er haar vaste plaats. Vanaf die plek kan ze naar hartelust kijken naar de altijd weer veranderende kleuren van de Noordzee. Groen, grijs, bruin, blauw. De blik gewoon laten glijden over de woeste golven om die subtiele, grillige tinten weer te ontmoeten, die generaties schilders op hun doeken hebben willen vastleggen. Onbegonnen werk, een eeuwige uitdaging...

De lucht is al even aantrekkelijk. Zware wolkenpakken verdwijnen in de verte, nieuwe komen alweer opzetten. Steeds maar meer wolken. Vaak versmachten ze de horizon. Het seizoen loopt ten einde. Er zijn maar weinig wandelaars meer op de zeedijk. De stad vindt haar ritme stilaan terug, vreedzaam, provinciaals, een fluwelen, soms mysterieuze onschuld. Als de herfst komt, houdt Oostende op te bruisen. Alleen de herinneringen blijven. En de plannen voor de volgende zomer. Maar zijn er nog veel plannen voor iemand van negentig? Ja, plannen maakt ze nog voor haar familie en voor al wie haar lief is.

De oude dame weet niet dat herinneringen en toekomstplannen als een vreemde sarabande door het hoofd van haar oudste kleinzoon kolken. Een eigenaardige jongen. Het leven dat hij leidt. Niet echt serieus! En toch...

De oude dame heet Marie-Louise Philips. Haar kleinzoon Arno. Hij maakt zich op om een van de meest prestigieuze concerten uit zijn carrière te geven. In de Olympia in Parijs.

1

KINDERJAREN

1949-1960

106, CHEZ MARIE-LOUISE

Oostende is bij het begin van de twintigste eeuw een gewaardeerd vakantieoord. Talloze wandelaars kuieren voor het Casino met hun fraaie parasols en strohoeden. En in die stroom valt een koppel op. Knappe Charles en zijn mooie H  l  ne, zoals hun familie en kennissen hen noemen. Ze zijn jong, zien er goed uit, zijn elegant en zitten er warmpjes bij. Een mooi stel dat helemaal opgaat in zijn stad en zijn tijd. En hun kinderen dan? Marcelle, de oudste, is bloedmooi, Charles lijkt sprekend op zijn vader en Marie-Louise, de jongste, geboren op 13 april 1905, verbergt achter haar aantrekkelijke gezichtje een vief karaktertje. Ze weet wat ze wil.

Charles Philips is ebenist van opleiding, een getalenteerde meubelmaker. Hij werkt bij het Oostendse bedrijf Grijze. Eerst is hij er *maître d'atelier*, later wordt hij er directeur. Charles zou verre Engelse roots hebben. Dat is moeilijk na te trekken¹, maar het lijkt aannemelijk. In de negentiende eeuw hebben heel wat Britse onderdanen zich in Oostende gevestigd. H  l  ne Dewulf is een dochter uit een gemengd huwelijk. Haar vader is Nederlander, moeder Française. Getuige van deze zuiderse afkomst: Marie-Louise zal het haar hele leven lang over haar Franse '*cousins*' hebben. Elk jaar brengt ze hen een bezoek op Maria-Hemelvaart. Het is een beetje als een jaarlijkse bedevaart naar Duinkerken. En als ze naar Oostende teruggaan, brengen ze altijd nieuwe liedjes en een pak levensvreugde mee.

Niemand weet wanneer de familie Philips van de Amsterdamstraat naar de hoek van de Langestraat en de Vlaanderenstraat verhuisde of waarom ze dichterbij de zeedijk wilde gaan wonen. Vast staat dat dit na 1905 gebeurde, want Marie-Louise is nog in de Amsterdamstraat geboren. De nieuwe wijk van de familie Philips ademt de pracht, luster en creativiteit uit van een tijdperk dat tot vandaag mensen fascineert. Het volstaat om even een blokje om te lopen om twee pareltjes van de Oostendse *belle époque* te ontdekken. Op de hoek van de Vlaanderenstraat en de Van Iseghemlaan hebben de ouders van James Ensor een winkel, waar ze maskers, schelpen en andere curiosa verkopen. Boven de winkel, op de vijfde verdieping, blijft de schilder rustig voortwerken. Hij doet dat in een relatieve anonimiteit, ondanks het indrukwekkende oeuvre dat hij in die jaren bijeschildert en dat hem na de

oorlog – hij heeft er op dat ogenblik niet het geringste vermoeden van – een stevige internationale reputatie zal opleveren. Wat verderop, op het kruispunt van de Van Iseghemlaan en de Christinastraat, staat de majestatische en nagelnieuwe Koninklijke Schouwburg te schitteren. Het gebouw is een kopie van de Londense Old Vic en wordt in 1904 ingehuldigd.

De jaren die aan de Eerste Wereldoorlog voorafgaan, behoren tot de mooiste en luisterrijkste die Oostende ooit gekend heeft. Leopold II drukt zijn stempel op de stad en Oostende ondergaat een gedaanteverwisseling. Aan de Noordzee ontstaat een zomerhoofdstad. Oostende breidt zich snel uit, de haven wordt uitgebouwd, de stad heeft prestige en een uitstraling in heel Europa. De badstad trekt het puik van de Belgische en Europese maatschappij aan. Kunstenaars met wereldfaam zakken als toerist naar Oostende af, ze vallen voor de charmes van de stad of worden er uitgenodigd door de een of andere mecenas. 1905 is voor de culturele geschiedenis van Oostende een belangrijk jaar. Georges Marquet neemt voor drie jaar het roer over in het Casino. Hij is een dynamisch man, heeft tal van contacten en biedt zijn publiek topkwaliteit aan. Onder zijn leiding brengt het Casino concerten van Caruso, Pablo Casals en Alfred Corot. Hij zet daarmee het beleid van zijn voorgangers voort. Het Kursaal vierde op het einde van de negentiende eeuw al belangrijke triomfen met de Franse componisten Charles Gounod en Jules Massenet. Nog in 1905 gaat Georges Marquet scheep met advocaat Edmond Picard. Ze richten samen het Ostende Centre d'Art op. Deze kunstkring is geen lang leven beschoren en stelt zich tot doel in het hoogseizoen gefortuneerde klaplopers aan een portie cultuur te helpen.

Niemand van de familie Philips frequenteert deze hogere culturele kringen. Wat niet wegneemt dat sommige familieleden blijk geven van een sterk ontwikkeld kunstgevoel. Marie-Louise herinnert zich dat haar oudste zus Marcelle een heel goede zangeres was met een ongelooflijk mooie stem. Maar deze stralende jonge vrouw wordt later naaister. En weg zijn de kans en de tijd om haar vocale talenten te gebruiken. De jongste zus overweegt zelfs een tijd om aan een muzikale carrière te beginnen. Haar omgeving is er vast van overtuigd dat ze later zal schitteren. Charles Philips weet dat Marie-Louise talent heeft en hij schrijft haar in aan de academie in de Romestraat. Ze is

dan zes jaar en tijdens het middagmaal, net voordat de school opnieuw begint, gaat ze naar de solfège- en pianoles. De kleine Marie-Louise verbaast haar leraren: ze leert snel, heeft een opmerkelijk geheugen en vooral zo'n zuivere stem, die mensen tot tranen toe beweegt. Haar eerste, veelbelovende stappen in de wereld van de muziek worden echter doorkruist door de onstuitbare opmars van de moderne geschiedenis.

'Ik heb echt geen geluk gehad, echt geen sjans...' Vijfenzeventig jaar later kijkt Marie-Louise ontgoocheld terug op die enkele jaren die haar leven grondig overhoop hebben gehaald en haar jeugd hebben verknoeid. In augustus 1914 lapt de Duitse keizer Wilhelm II de Belgische neutraliteit aan zijn laars. Hij wil de Franse vijand verrassen. Bij het begin van het conflict stoot het Duitse leger bliksemsnel door tot in Oostende, een stad met een enorm strategisch belang. De represailles blijven niet lang uit. Voor de kust van Oostende verschijnen sombere silhouetten. De Royal Navy bestookt de Duitse posities, in het stadscentrum slaan de eerste bommen in. Charles Philips maakt zich veel zorgen over zijn jongste dochter en verbiedt haar om nog een stap buiten te zetten. Gedaan met de solfègeklas. 'Mijn vader was heel ongerust tijdens de oorlog. De kust werd onveilig gemaakt door oorlogsbotten. Op een dag kwam ik wat later thuis en mijn vader zei me: 'Jij eet in het vervolg 's middags samen met ons! Vergeet de muziekschool! De oorlog heeft een dikke streep getrokken door mijn muzikale carrière...'

Bij gebrek aan beter zet Marie-Louise haar muzikale activiteiten dan maar als amateur voort. Ze treedt op in bioscopen, waar ze stomme films begeleidt. Ze zingt in verscheidene Oostendse theaters.

Maar er is niet alleen de oorlog. Het gezin Philips wordt ook door ziekte geteisterd. In 1916 sterft haar broer Charles aan de gevolgen van tuberculose. Een jaar later velst deze ziekte haar moeder. Haar vader is weduwnaar. Voor Marie-Louise is dat het einde van haar schooltijd. En zij gaat zo graag naar school. Charles heeft de hulp van zijn dochter broodnodig. Ze is twaalf jaar en moet haar studie opgeven. Maar zo vele jaren later is ze nog altijd zo fier als een pauw als iemand haar zegt dat ze een handschrift van een minister heeft. 'Ik was een goede leerlinge. Maar ik moest thuis blijven. Mijn vader heeft daar erg onder geleden. Hij wist dat ik goed studeerde.' Op het einde van de oorlog slaat het noodlot weer toe in het gezin Philips. Marcelle, de zus met de gouden stem, sterft in 1919: tyfus.

Charles en zijn enig overgebleven kind gaan weg uit het veel te grote huis in de Langestraat. Ze betrekken een appartement in de Amsterdamstraat. Vroeger woonden ze op een boogschuit van het atelier van James Ensor. Hun nieuwe woning ligt niet ver van het huis van schilder Léon Spilliaert. Marie-Louise heeft slechts een vage herinnering aan James Ensor, aan zijn sombere silhouet op de zeedijk. ‘De zwarte dame’, zo noemen de Oostendenaren hem. Spilliaert heeft ze wel ontmoet. Van 1919 tot 1922 woonde de schilder in de Begijnenstraat in de Brusselse gemeente Sint-Jans-Molenbeek. Marie-Louise is bevriend met Evelyne Vergison, een van de twee zussen van Rachel, de vrouw van Léon Spilliaert. Samen ontdekken ze zijn atelier. Bijzondere herinneringen aan dit bezoek heeft Marie-Louise niet. Behalve dat er ‘wreed veel sombere doeken stonden’.

De poëtische momenten zijn heel schaars in haar leven. Het lot is haar te grillig. En weldra heeft ze nauwelijks nog familie. Charles Philips sterft in 1925, ook al aan tuberculose. Tante Flore, de zus van Héléne Dewulf, vangt Marie-Louise op in de Grensstraat. Ze is nu een jonge vrouw van twintig. En dat is een redelijk geschikte leeftijd om te trouwen.

AVE MARIA

‘Manneke, ga met de knickers spelen!’ Zo’n sneer heeft Ernest van den Kieboom allesbehalve verwacht. In de Valentino, in de jaren ’20 een van de drukst bezochte dancings in Oostende, houdt hij al een tijdje drie jonge meiden in de gaten. En het moet toch weer lukken: hij valt toch wel op de taaiste zeker! Hij heeft echt al zijn moed bijeengeraapt... Goed, ze heeft hem niet uitgelachen met zijn knalrode geboortevlek op zijn rechterwang. Dat is al iets, maar dat ‘Ga met de knickers spelen!’... Hoe durft ze? Je geeft het hem niet aan, maar hij is verdorie twee jaar ouder dan zij, verdient eerlijk zijn brood en zelfs met die rare, opvallende vlek in zijn gezicht is hij een knappe kerel. De jonge dame bevalt hem en hij laat zich niet uit zijn lood slaan door haar ijskoude reactie. En dat is maar goed ook. Marie-Louise laat zich uiteindelijk door hem inpakken.

Maar de aanbiddler van de mooie Marie-Louise weet niets van haar muzikale activiteiten. Zij houdt graag de schone schijn op en vertelt

niets over haar favoriete tijdverdrijf: opera- of operette-deuntjes zingen. Liefst in het publiek zelfs, prachtig gekostumeerd de scène opstappen van de gerespecteerde Koninklijke Schouwburg als het moet. Voor een jonge dame is dat niet echt een fatsoenlijke bezigheid. Marie-Louise Philips herinnert zich nog een dolkomische anekdote. 'In cinema Bastien heb ik ooit twee weken het *Ave Maria* van Gounod gezongen. Voor het podium stond een piano. Ik had verkering met mijn verloofde, maar ik durfde hem niet zeggen dat ik zong! Ik ging dan even naar het toilet en als ik terugkwam zei hij: 'Je hebt iets gemist. Iemand heeft het *Ave Maria* prachtig gezongen.' Ik stond voor de piano en hij kon me achter in de zaal onmogelijk herkennen. Hij wist niet dat ik kon zingen. Wij waren verloofd, niet getrouwd, hé!'

Ernest moet bij Marie-Louise ongetwijfeld iets van het temperament van zijn eigen moeder hebben aangetroffen. Charlotte Saelens heet ze en het is een taaie. Een vrouw die van aanpakken weet. Een 'madam met kloten', weet Arno. Charlotte is de dochter van een ondernemer-schrijnwerker. Ze is een regelmatige bezoeker van de Oostendse hippodroom. Ze laat er zich per koets heenvoeren en ze waagt zich zelfs af en toe aan een gok op de paardenrennen. Maar dat is dan ook de enige mondaine ontspanning die ze zich veroorlooft. Voor de rest is het dagelijkse gezinsleven voor haar heel wat minder fantasierijk. Ze voedt haar elf kinderen met de grootste strengheid op. Eenmaal volwassen zullen de broers van Arno's grootvader van moederskant zowat het hele maatschappelijke panorama innemen. Jules zal machinist worden bij de Belgische spoorwegen; Jef wordt voor de socialistische partij havenschepen van Oostende; Franz, 'de mooiste man van Oostende', verdient de kost als trambestuurder; Albrick beheert een tijdlang het casino van Middelkerke; Theo's schedel zit vol metaal, hij is oorlogsinvaliden en niet in staat om te werken; Auguste is *maitre d'hôtel* bij La Renommée, een van de prestigieuzere zaken in Oostende; Fred leidt een maritiem constructiebedrijf. En Ernest werkt al sinds zijn veertiende.

Zijn moeder stuurt hem naar de gebroeders Valcke, een ijzerwarenzaak. Zij is ervan overtuigd dat haar in het gezicht 'getekende' zoon nooit hoog zal klimmen op de maatschappelijke ladder. Lager onderwijs is voor hem al meer dan genoeg. Bezorgt deze strenge beslissing Ernest frustraties en spijt? Niet echt. Ernest heeft een goed karakter,

maar ook een zwakke gezondheid. Hij is geen man van veel woorden. Hij en zijn zeven broers hebben dit trekje van hun vader Jacobus, de eerste Van den Kieboom, die zich in België vestigt. Niemand weet waarom deze Hollander zijn beroep van sleepbootkapitein liever in de haven van Oostende uitoefent dan in Amsterdam, waar hij eerder aan de slag was. Hij verlaat zijn geboortestreek en die van de meesten van zijn voorouders, de streek tussen Antwerpen en Breda. Stamboomonderzoek komt uit bij de eerste bekende Van den Kieboom. En dat blijkt Adriaan van den Kieboom te zijn, ridder en stichter van het uit de veertiende eeuw daterende kasteel van Breda. Die adellijke afkomst blijkt uit de kleine *v* en *d* in de familienaam en uit het wapenschild van de familie: een sycomoor of Egyptische vijgenboom met drie bijen. In het begin van de zestiende eeuw is ene Franz van den Kieboom kastelein in Grimhuysen. In de loop van de zeventiende eeuw vestigt de familie zich in Hoogstraten om er tweehonderd jaar te blijven. Jacobus van den Kieboom, de overgrootvader van moederskant, heeft Arno nooit gekend. Jacobus werd in 1856 in Hoogstraten geboren. Tegen het einde van de negentiende eeuw verlaat hij Nederland en emigreert naar Oostende, een stad die op dat ogenblik een snelle verandering ondergaat. In 1891 huwt hij er met Charlotte Saelens en er komen al snel kinderen. In de twintigste eeuw worden de Van den Kiebooms Belgische staatsburgers.

Ernest huwt Marie-Louise Philips in 1927. Zijn broers ziet hij minder en minder vaak, af en toe op een familiefeest. De Van den Kiebooms zijn doorgewinterde individualisten en ze appreciëren slechts matig familiebijeenkomsten. Ernest heeft trouwens genoeg aan zijn hoofd met zijn eigen gezin. Het eerste kind wordt geboren op 15 maart 1928. Marie-Louise kiest de voornaam *Lucrèce*, een eerbetoon aan *Lucrèce Borgia*, de behoedster van kunst en letteren. Twee jaar later komt er een tweede dochttertje bij: *Inès*. De derde geboorte, die van *Fabienne* in 1933, verloopt niet zonder moeilijkheden.

Haar huwelijk belet Marie-Louise niet haar muzikale activiteiten voort te zetten. Haar dagen zijn nochtans goed gevuld. Moederschap en huishouden bezorgen haar een voltijdse baan. Maar de vlam blijft branden en als ze even de tijd heeft, zingt ze. In 1933, enkele maanden voor de geboorte van *Fabienne*, krijgt Ernest het op zijn heupen. Hij is het beu op zijn dochters te passen, terwijl madam haar zangkunst ten

beste geeft voor een kennerspubliek. In het nieuwe spektakel waarin ze optreedt moet Marie-Louise uit een koffer tevoorschijn komen... Zijn vrouw, zwanger in een koffer! Kan het nog zotter? De maat is vol! Geen theater meer! Gedaan met zingen! Het is genoeg geweest! Ernest komt niet meer op zijn beslissing terug. Voortaan kan Marie-Louise haar talenten thuis botvieren terwijl ze haar huishouden bereddert. Het lot deelt haar opnieuw een stevige tik uit. Ze kan het maar moeilijk verkroppen en haar karakter wordt er niet aangenamer op. Ze loopt hele dagen te kankeren, maakt zich druk over de minste pietluttigheid. Ze koestert de hoop dat een van haar kinderen de fakkel van haar zal overnemen en zal slagen waar zij gefaald heeft. Maar de ontgoocheling volgt snel. Op het eerste gezicht lijkt Lulu de zangmicrobe te pakken te hebben, maar het ontbreekt haar aan zelfdiscipline. Ze heeft er geen zin in. Hetzelfde voor Fabienne. Inès is de enige die in de voetsporen van moeder Marie-Louise wil treden. Maar haar zwakke gezondheid beslist er anders over. Ze heeft problemen met de luchtwegen, moet dikwijls weg uit de stad, naar het groen van de buiten. Lulu vergezelt haar soms naar het preventorium van Dongelberg of naar het West-Vlaamse platteland. Lulu blaakt van gezondheid, maar op een dag tijdens een van deze gezondheidsuitstappen met haar zus, lijkt het wel alsof ze aan het doodgaan is. In minder dan een dag kwijnt ze helemaal weg. Ze lijkt ten dode opgeschreven, zo verschrikkelijk ziet ze af. Wat is er toch met haar aan de hand? De volgende dag voelt ze zich weer beter en kan ze weer met haar jongere zus meegaan. Niemand begrijpt wat er is gebeurd, ook de dokters niet, die beweren dat 'ze gesprongen klieren in de buik' heeft. Een wazige uitleg, die niemand geruststelt en ook geen antwoord biedt op de vraag hoe ze in de toekomst een nieuwe aanval kan vermijden. Bijkomende zorgen dus voor Marie-Louise, die haar deel van de ellende wel stilaan gehad heeft. En toch begint de hemel voor haar een beetje op te klaren.

Ernest is vrachtwagenchauffeur bij de gebroeders Valcke en verdient nauwelijks genoeg om voor zijn gezin te kunnen zorgen. Zijn gezondheidsproblemen en verscheidene hospitalisaties maken het allemaal nog moeilijker. Dankzij een vriend krijgt Ernest op het einde van de jaren '30 een interessant aanbod. Hij kan gerant worden van een brasserie aan de Congolaan, de belangrijkste verkeersader 'op den Opex'². Deze wijk werd na de Eerste Wereldoorlog aangelegd rond de

oude vuurtoren en er wonen nogal wat vissers en andere zeelui. Het gezin Van den Kieboom heeft het nu financieel beter en dat is ook te merken aan het humeur van Marie-Louise. Inès van den Kieboom: 'We hadden meiden in dienst. Ze droegen witte schorten. 'Op den Opex' was onze brasserie de enige zaak in haar soort. Mijn vader had de naam 'De Valk' bedacht, omdat hij nog altijd voor rekening van de gebroeders Valcke werkte. Wij hebben daar goed geld verdiend. Het was er heel chic, heel goed.' Alles gaat naar wens, tot de dag dat de eigenaar doorheeft dat het café iets te goed draait naar zijn smaak. Hij verhoogt de huur. En de Van den Kiebooms moeten vertrekken. Ze blijven in de Vuurtorenwijk, maar niet voor lang. Wanneer ze hun intrek nemen in de Noord-Edestraat dreigt er alweer een wereldoorlog.

In mei 1940 vlucht het gezin, zoals zovele andere Belgen, naar Frankrijk. Na een verblijf van om en bij de zes maanden in La Rochelle keren de Van den Kiebooms terug naar Oostende, naar de Noord-Edestraat. In mei 1941 wordt het vierde kind geboren. Het is een jongen en Marie-Louise noemt hem Numa, haar eerbetoon aan Numa Pompilius, de tweede koning van Rome. De inspiratie komt dit keer van de Franse 'cousins' met wie ze nog altijd contact onderhoudt. Aan de andere kant van de grens loopt er ook een Numa rond. De komst van het vierde kind verandert niets aan de verhuiswoede van Ernest van den Kieboom. De Royal Air Force valt de kleine Duitse basis voor onderzeeërs in de Spuikom aan, de brede watergeul 'op den Opex'. Ernest acht het wijselijk zijn gezin naar een veiliger plek te brengen. Ze verhuizen naar het centrum, waar ze hun intrek nemen in een herenhuis in de Kimmelbergstraat, die uitkomt op de zeedijk. In 1942 moeten ze daar weg. De Duitsers leggen de *Atlantikwall* aan en het gezin verhuist naar een ander herenhuis in de Jozef II-straat. De Van den Kiebooms verblijven er de hele oorlog in een betrekkelijke rust.

Vier jaar lang leidt Ernest een dubbelleven. Hij is lid van de *Witte Brigade*. Hij zit in het verzet, maar niemand weet er het fijne van. De Duitsers gaan verscheidene keren bij hem tot een huiszoeking over, telkens tevergeefs. Op het einde van de oorlog is Inès een adolescente. Toevallig ontdekt ze een pak 'vertrouwelijke documenten' in een doos bovenop een kast. Inès met haar legendarische leeshonger – ze kiest al vele jaren voor haar ouders boeken in de stadsbibliotheek – is gefascineerd door de namenlijst die ze in handen krijgt. 'Bij de bevrijding had

ik gemerkt dat mijn vader een lidmaatschapskaart bezat van de Witte Brigade met een codenaam. Hij had ook armbanden van het verzet en documenten. Op een dag heb ik zijn papieren gevonden. Ik begon ze te lezen. Het was een lijst met de namen van alle collaborateurs in Oostende. Mijn vader heeft me met deze lijst betrapt en was daar boos om. “Je mag dat niet lezen! Vergeet wat je gelezen hebt! Vertel hier niemand iets over!”, zei hij. Niemand zou er ooit iets meer over weten. Ernest heeft nooit wat verteld over zijn activiteiten bij het verzet. Zelfs niet aan zijn schoonzoon Maurice, een discrete jongeman die zelf nog tegen de nazi's heeft gevochten.

MAURICE

Bij zijn terugkeer herkent Maurice Hintjens Oostende, de stad uit zijn kinderjaren, niet meer. Het Casino, het symbool bij uitstek van de Koningin der Badsteden, is door de Duitsers ontmanteld en tot een bunker omgebouwd. Bij het naderen van de geallieerden zouden de Duitsers het gebouw dynamiteren. De ramen van alle huizen met uitzicht op zee zijn dichtgemetseld of -getimmerd. De toegang tot de zeedijk verboden. Het strand bezaaid met landmijnen en andere obstakels om een mogelijke ontscheping van Britten en Amerikanen te bemoeilijken. De hele kustlijn wordt ontsierd door kazematten met sinistere schietgaten. De aanblik van de binnenstad stemt al evenmin tot vrolijkheid. Honderden huizen zijn ingestort, tal van gevels hangen tussen hemel en aarde. De Grote Markt en omgeving zijn van de kaart geveegd. Van het postgebouw, het stadhuis en het provinciaal museum schiet niets meer over.

Maurice is al gelukkig dat het ouderlijke huis in de Vingerlingstraat nog overeind staat en dat hij er zijn grootmoeder van moederskant levend terugziet. Maar voor Maurice is het niet echt van harte. Na vijf jaar gedwongen ballingschap geniet hij nauwelijks van de twee weken vakantie die hij van de militaire overheid heeft gekregen. Het liefst van al wil hij terug naar Engeland, naar zijn ouders en zijn zus, die aan de overkant van de Noordzee zijn gebleven. Hij wil geen dag langer blijven in dit trieste Oostendse decor.

Maurice heeft genoeg gezien sinds het debacle van de lente 1940. In de vroege ochtenduren van 10 mei 1940 dringen de pantserdivisies van

Generaloberst Heinz Guderian tot diep op het Belgische grondgebied door. De Luftwaffe vernietigt bijna de helft van de toestellen van de Belgische luchtmacht, die niet eens de kans hebben gehad om op te stijgen. Luchthavens, spoorwegstations en communicatieknooppunten worden in de as gelegd. Midden mei controleren de nazi's al bijna twee derde van het Belgische koninkrijk. De Duitse troepen beginnen aan een grootscheepse omsingelingsoperatie en drijven de Belgische, Franse en Britse eenheden terug tot aan de Noordzeekust. De Oostendenaren maken zich maar weinig illusies over de ramp die hen boven het hoofd hangt. De nieuwsbulletins worden met de dag pessimistischer. En ook het dagelijkse vertrek van civiele en militaire konvooien richting Engeland voorspelt weinig goeds. De stad wordt een eerste keer gebombardeerd op 15 mei. De Duitse luchtmacht heeft het niet alleen op strategische doelen gemunt. Ook het stadscentrum wordt gemitrailleerd. De volgende dagen nemen de luchtaanvallen in intensiteit toe. De Oostendenaren kiezen het zekere voor het onzekere. Ze vluchten naar Frankrijk of ze steken met de schaarse middelen die ze nog hebben het Kanaal over. Welke vluchtroute ze ook kiezen, het moet snel gaan. De laatste veerboten verlaten op 19 mei de haven van Oostende. Er blijven alleen nog wat vissersbootjes achter.

In de namiddag van 20 mei gaat Maurice Hintjens aan boord van de visserssloep 314. Eveneens aan boord zijn Charles en Martha, zijn ouders, zijn zus Simone en Edmond Ferrier, zijn grootoom van moederszijde die voor de tickets heeft gezorgd voor deze reis naar betere oorden. Die ochtend heeft Charles Hintjens zijn grootoom Edmond opgezocht op zijn werk in een van de talrijke visbedrijven van de wijk. In deze stormachtige meidagen voelen de vissers van 'den Opex' dat de wind keert. Ze hebben niet de minste zin om onder de nazi-bezetting te leven. Een overtocht van twee uur volstaat voor hen om de Engelse kust te bereiken... Tegen de avond gaat de familie Hintjens aan wal in Brixham. Twee dagen later worden ze doorgestuurd naar Southampton en nog wat later naar de hoofdstad Londen. Ze overnachten bij inwoners, een vreemd soort *bed and breakfast*. In het noorden van Londen, in Hampstead in de Steelesroad, nummer 19, tikken ze een appartement op de kop. Er bestaan onaangenamere plaatsen. De wijk staat bekend om zijn groen en zijn artistiek-literaire leven. George Orwell, Walter Gropius, Henry Moore en Sigmund Freud wonen of hebben

hier gewoond. Na de Franse nederlaag vestigt generaal Charles de Gaulle zich in deze Londense wijk.

Voor de oorlog werkte Charles Hintjens bij de prestigieuze Compagnie des Wagons-Lits. Aan de technische school van Oostende heeft hij het ingenieursdiploma behaald en hij staat aan het hoofd van de onderhouds- en reinigingsploegen van deze slaaptreinen. In Londen leidt hij niets of niemand. Net zoals zijn zoon Maurice komt hij aan de bak als draaier. Vader en zoon werken in Eltham, in het zuiden van Londen. Simone doet secretariaatswerk voor rekening van de Nederlandse ambassade. De familie Hintjens trekt zich goed uit de slag in deze moeilijke tijden. En als de gelegenheid zich voordoet leren zij hun gastland kennen. Een Hintjens leert Engels op de tast. De empirische methode is iets voor de Oostendenaar, die zich hier kiplekker bij voelt. Oostendenaren hebben namelijk de gewoonte toeristen te ontvangen uit alle uithoeken van Europa.

Ballingschap of niet, in 1943 moet Maurice bij het leger. Hij kiest voor de Royal Air Force. In Wolverhampton krijgt hij een opleiding van acht maanden. Op het einde heeft de robuuste mechaniek van de Spitfire XIV, de nieuwe speerpunt van Wing 123, geen enkel geheim meer voor hem. Wing 123 is een van de twee eenheden van de Royal Air Force die hoofdzakelijk uit Belgen bestaat. In 1944 wordt Maurice bij deze Wing ingedeeld. De ontschepping van de geallieerden is nog maar pas achter de rug en Wing 123 moet het nog onzekere bruggenhoofd helpen beveiligen. Normandië is nog maar net bevrijd, de rest van Frankrijk moet nog volgen en dan België en Nederland en ten slotte Duitsland. En daar wacht hem een zeer macaber schouwspel: niet ver van de Nederlandse grens ligt Bergen-Belsen met zijn bergen graatmagere skeletten, met honderden opeengehoopt alsof het om banale koopwaar gaat. Maurice is inmiddels *flight mechanic* en hij legt de nachtmerrie op de gevoelige plaat vast. Hij neemt een pak foto's mee naar huis om er zeker van te zijn dat hij niet gedroomd heeft en dat deze horror wel degelijk echt is.

In de herfst wordt de jongeman gedemobiliseerd. Hij keert terug naar het nummer 10 in de Vingerlingstraat. Oostende ligt in puin, maar het leven hervat stilaan zijn gewone gang. Maurice werkt vier maanden in de garage Bollenbergen. Dankzij zijn technische schoolkennis en een ruggensteuntje van Charles treedt hij in 1946 in dienst bij de

Compagnie des Wagons-Lits. Zijn beroep? Het onderhoud van de luxueuze slaaptreinen die Europa doorkruisen op weg naar de Oriënt.

In 1947 woont Maurice nog altijd bij zijn ouders. Hij is drieëntwintig, wil wat ontspanning, de verloren tijd inhalen, van zijn jeugd genieten, voordat die volledig is vervlogen. Hij heeft zin om verliefd te worden. Op enkele tientallen meters van het ouderlijke huis, op nummer 20, is zopas een café opengegaan. Maurice, zijn ouders, de buren, militairen van het garnizoen vinden de nieuwe drankgelegenheid warm en gezellig. Ernest, de ‘patron’, is een goedgezak, neemt zijn tijd om met zijn klanten over sport of politiek te discussiëren. Maar hij is wel de enige. Zijn vrouw noch zijn dochters gaan graag om met het cliënteel. Het zijn prinsessen! Prinsessen in ballingschap, te midden van een volkje dat hen te min is. Bij gebrek aan conversatiekansen kan de cafébezoeker nog altijd genieten van de vluchtige verschijning van Lulu, de oudste dochter. Haar silhouet en stralende gezichtje zetten meer dan een caféklant aan het dromen...

LULU EN MAURICE

Onmiddellijk na de oorlog wordt Ernest opnieuw gerant van een café. Het ligt ook ‘op den Opex’, in het begin van de Vingerlingstraat. Maar zijn nieuwe zaak heeft weinig gemeen met de chique brasserie aan de Congolaan. Het is een eenvoudig buurtcafé. Boven de deur kan de klant het opschrift lezen: *Bij Lulu*, een eerbetoon aan de oudste dochter Van den Kieboom. Op de zijramen staat *Bij Ernest*, de eigenlijke naam van het café. Kaarten en vogelpik zijn de enige verstrooiing voor de klanten

Deze zoveelste terugkeer naar ‘den Opex’ gaat niet zonder wrijvingen tussen Ernest en de zijnen. Inès van den Kieboom: ‘Tegen het einde van de oorlog in ’44-’45 was het huis in de Vingerlingstraat bezet door slaggers van het Engelse leger. Het was de bedoeling om het van de Engelsen te ‘bevrijden’, want die betaalden geen huur. Op de dag van de verhuis, hartje winter, kwamen we eraan. Er waren geen ramen meer. Alles was met planken gebarricadeerd. De Engelsen waren er nog steeds, ze zijn nog dezelfde dag verhuisd. Een beetje later zijn ze de nieuwe vensters komen plaats. Mijn moeder huilde. Zij was helemaal niet blij met dit café. Ze wilde niet meer ‘op den Opex’ wonen.

Als ik 's middags thuiskwam, had mijn moeder het café vaak niet eens schoongemaakt. Ik voelde me dan zo beschaamd dat ik snel zelf begon te dweilen voordat ik terug naar mijn werk ging. Ik wilde daar niet wonen. Ik wilde niet de dochter van een cafébazin zijn en ik wilde daar zeker geen vrienden ontvangen! Niemand hield van deze plek. Niemand!. Het bittere beklag van de rest van de familie houdt aan, neemt toe, maar verandert niets aan de koppigheid van Ernest. De familie Van den Kieboom blijft in de Vingerlingstraat wonen zo lang hij leeft.

De buurt houdt van het café, ondanks het grillige humeur van de bazin en het air dat de dochters van het huis zich geven. Zoals zovele andere burens die wat vermaak zoeken in een wijk waar dat zeldzaam is, trekken Charles en Martha Hintjens samen met Maurice een keer per week naar café Bij Ernest. De ouders vinden er vrienden en kennissen bij een pintje bier of een kop koffie. Maurice heeft meer en meer oog voor de vluchtige verschijning van de oudste dochter. Lucrèce bevalt hem met de dag meer... Wie zou niet vallen voor die staalblauwe ogen? Voor die mooie, rode blos op haar wangen, die haar ogen nog meer kleur geeft? Haar blik dringt tot het diepste van een mensenziel door en dat is een heel aangenaam gevoel. En haar blonde haren? God, wat is ze mooi! Ze kiest haar kleren met smaak, ze weet wat elegantie is en daardoor valt ze nog meer op in deze troosteloze omgeving.

Het huwelijk van Lucrèce van den Kieboom en Maurice Hintjens wordt op 17 december 1947 ingezegend. Het bruiloftsmaal heeft plaats in het café van Ernest. Daarna vertrekt het bruidspaar naar zijn nieuwe thuis: een bescheiden appartement op nummer 35 in de Spoorwegstraat, in een buitenwijk in het zuiden van Oostende. Maurice werkt al bijna twee jaar bij de Compagnie des Wagons-Lits, Lulu is secretaresse bij de administratieve dienst op het Oostendse stadhuis. En ze is een beetje trots: ze verdient meer dan haar vader bij Valcke destijds. Het jonge echtpaar moet niet krabben om de eindjes aan elkaar te knopen. Een kind is het enige wat nog ontbreekt om hun stille geluk compleet te maken. Eind 1948 is dat nog maar een kwestie van maanden.

ARNOLD CHARLES ERNEST HINTJENS

Met de toekomstige meter wordt niet gediscussieerd. Als zij beslist dat het kind Arno zal heten, dan zal het Arno heten. Marie-Louise staat op

originaliteit als ze een voornaam kiest. De moeder van Lulu heeft het niet op de cohorte heiligen en martelaren van de katholieke kalender begrepen, ze herinnert zich een personage uit een van de vele boeken die ze heeft gelezen, een Duitse roman van voor de oorlog. De held van dat verhaal heette Arno. Lulu en Maurice brengen niets tegen het voorstel in. Ze zijn in de wolken dat ze binnenkort een echt gezinnetje zullen hebben. Arno... Dat klinkt goed, Arno. Kort, origineel en... kijk, het is de naam van de rivier die door Firenze stroomt. Wiens karakter zal Arno hebben? Dat van zijn moeder? Dat van zijn vader? Het heeft weinig belang! De jongen wordt geboren in mei als de mooie dagen er weer aankomen.

In de lente van 1949 likt de hele mensheid nog de wonden van een van de meest sinistere conflicten uit de geschiedenis. België maakt zich nog maar eens op voor een stembusgang. Sinds de bevrijding volgt de ene regering de andere op. En alle regeringen lijken op elkaar en ze struikelen telkens over een van de problemen waarvan het land het recept schijnt te kennen. De Koningskwestie bijvoorbeeld. Onmiddellijk na de oorlog is dit de splijtzwam tussen Vlamingen en Walen. De communautaire tegenstellingen en taaltwisten laaien hoog op. Groot nieuws en heel wat tandengeknars: de vrouwen mogen voor het eerst politieke vertegenwoordigers kiezen. Veel verandert er niet. Welke coalitie er ook aan de macht komt, het is de christen-democratie van Gaston Eyskens die over de uitkomst van het debat beslist. Lulu en Maurice stemmen voor de socialisten, dat ligt voor de hand. In Oostende nadert het toeristische seizoen met rasse schreden. De wederopbouw van het Casino is gespreksthem nummer één. Voor de Oostendenaars is de kwestie niet zonder belang. Op de plaats waar vroeger het paleis van duizend-en-één-nacht stond, de voorbije dertig jaar een betovering voor alle wandelaars, gaapt een lege plek. Geen spoor meer van het prestigieuze gebouw of van de luister van weleer.

Rond vijftien uur wordt Arno op zaterdag 21 mei geboren.³ De dag voordien heeft dokter Lauwereins Lulu de raad gegeven de tram te nemen tot bij haar ouders 'op den Opex'. Het gedaver op de tramsporen zou bevorderlijk zijn voor het natuurlijke geboorteprocés. Na het bezoek aan de huisarts hijst Lulu zich in een tram, ze laat zich neerploffen op een oncomfortabele bank en laat zich tot in de buurt van de Vingerlingsstraat voeren. Al snel wordt duidelijk dat de tramrit het

verhoopte effect heeft gehad. De volgende dag heeft Lulu net de tijd om in een taxi te springen en naar de kraamafdeling van Sint-Elisabeth in de Zwaluwstraat te rijden. Ze schenkt er het leven aan een jongen. Arno... Op maandag 23 mei stapt Maurice naar de burgerlijke stand om zijn zoontje in te schrijven. Een overijverige ambtenaar van het bevolkingsregister bezorgt hem een koude douche: onmogelijk om het kind te registreren onder de voornaam Arno. Die naam bestaat niet, komt nergens voor in het officiële register. Arnold ja, maar Arno nee. Maurice kan aandringen en uitleggen wat hij wil, het helpt niet. Arnold als u wil, maar niet Arno! Nee, meneer, onmogelijk! De jonge vader geeft het op. Hij moet er zich maar bij neerleggen. Ha, die Marie-Louise toch met haar fantasietjes... Op de identiteitskaart van Arno staat vandaag dan ook: Arnold Charles Ernest, de twee laatste namen zijn van zijn twee peters, Charles Hintjens en Ernest van den Kieboom.

Begin 1950 verhuist het gezin Hintjens naar het zuiden van de stad. Het betreft er een benedenverdieping op het einde van de Frère Orbanstraat, een eindeloze straat van in het stadscentrum tot de Meiboom. Deze wijk wordt ook wel eens genoemd naar zijn enige café: de 'Boterput'. Vandaag staan er veel nieuwe gebouwen wat de wijk een stedelijk cachet geeft, maar in die jaren was maar één kant van de straat bebouwd. De overkant bestond uit velden en groene weiden waar koeien graasden en zich niet lieten storen door het lawaai van de autosnelweg Oostende-Brussel. In de verte kon je de donkere omtrekken zien van het Maria-Hendrikapark, door de Oostendenaren het 'Bosje' genoemd.

EEN GEBOREN ACTEUR

Arno brengt zijn eerste jaren door tussen de Meiboom en 'den Opex'. Lulu en Maurice schrijven hun jonge spruit in de kleuterschool van de Vuurtorenwijk in. Het is voor hen de gemakkelijkste oplossing. Het schooltje ligt niet ver van het café in de Vingerlingstraat. Marie-Louise en Inès kunnen na schooltijd op de kleine passen. Inès van den Kieboom: 'Als ik 's middags thuiskwam, was Arno er al. Hij moest dan zijn dutje doen – hij was toen twee of drie jaar oud. Ik moest hem in slaap krijgen, want hij wilde niet alleen naar boven. Voordat ik terug naar

het kantoor ging, moest 'Tati' mee naar boven om hem een verhaaltje te vertellen. Maar als ik aan het vertellen was, kreeg ik zelf plotseling slaap. Ik begon dan te knikkebollen en Arno vroeg me dan: 'En toen, Tati?' Hij wachtte altijd tot hij zag dat ik zelf in slaap ging vallen en dan kwam het onvermijdelijke: 'En wat gebeurde er toen, Tati?' Guiltigheid was toen al een karaktertrek van hem en die zou met de jaren nog duidelijker worden om later het handelsmerk van Arno te worden.

Inès van den Kieboom stapte in 1953 in Oostende in het huwelijksbootje. De gelukkige heet Guy Maclot, beeldhouwer en achterneef van de schilder Armand Maclot.⁴ Inès van den Kieboom: 'Arno was vier of vijf jaar oud, ik weet het niet precies meer. Op onze trouwdag zei mijn man: 'Dat is een geboren acteur. Die heeft een podium nodig!' Hij was verbaasd dat zo'n klein mannetje zulke grappige gebaren kon maken. Arno was een echte komiek!' Arno herinnert zich het voorval, maar volgens hem gebeurde dat later en in een heel andere context. Maar de reactie van Guy Maclot was wel dezelfde: 'Toen ik zes jaar was, was ik op bezoek bij mijn tante, een schilderes in Antwerpen. Haar man, een beeldhouwer, zei toen: 'Maar die kleine gaat *entertainer* worden.'⁵

Van wie heeft hij die hang naar spektakel? Zeker niet van zijn vader Maurice. Die komt op het gepaste moment wel eens filosofisch uit de hoek. Maar fantasie? Nee. Van zijn moeder dan? Het klopt dat Lulu haar 'm'as-tu-vu-kantje' heeft. Waar ze ook komt, haar verschijning blijft niet onopgemerkt, ze trekt de aandacht van mannen en vrouwen, want ze heeft een enorme 'présence', een charme die ze weet uit te spelen. Maar dat is nog iets anders dan artistiek temperament. Het antwoord is te vinden bij de generatie van de grootouders van moederszijde, bij Marie-Louise Philips. In de jaren '50 is Arno bijna elke dag bij haar. Haar kinderen zijn bijna allemaal het huis uit. Die trein is voorbij en komt nooit meer weer. Alleen de herinnering blijft, komt van verder en verder terug en roept het feeëriekke universum van het Oostende van voor de Tweede Wereldoorlog weer op. Ze kuiert weer over de *bühne*, brengt het publiek in vervoering... om dan weer snel tot de prozaïsche realiteit te worden teruggebracht. Maar de familiale legende schiet diep wortel en de fantasie is nooit ver weg. Marie-Louise zingt nog altijd en Arno beleeft er veel plezier aan als hij 'op den Opex' is. Hij raakt telkens weer in de ban van die bijzondere sfeer vol herinneringen met hun delicate, kostbare en soms vreemde kleuren.

Marie-Louise is een kwieke vijftigplusser, niemand weet waarom ze Arno het verhaaltje op de mouw spelt dat zij Russische is. Dat slaat natuurlijk nergens op, wat niet wegneemt dat Arno zeer onder de indruk is. Hij gelooft haar en stelt zich geen vragen. Marie-Louise bewaart lange tijd aan de muur van haar keuken twee herdenkingsborden met de afbeeldingen van tsaar Nicolaas II en tsarina Alexandra Fjodorovna. Vreemd. Heel haar leven droomt ze van een grote reis naar Moskou, de hoofdstad van dat land waar de mensen ‘zo intelligent’ zijn. Die pittoreske, exotische, mysterieuze en poëtische sfeer laat bij de kleine Arno diepe sporen na.

Terug in de Meiboom zoekt Arno het gezelschap op van de enkele kinderen die er wonen. Gelukkig heeft Arno Frank en Jean, die vlak in de buurt wonen. Het trio is bijna elke dag samen om op straat te spelen of in de weiden in de omgeving. Langzaamaan merkt iedereen dat Arno iets heeft wat hem van zijn speelkameraadjes onderscheidt. Frank Bailleul: ‘Arno had toen al iets artistieks. Wij speelden bijvoorbeeld winkeltje. Ik kocht dan bloemen. Maar hij was bezig met zijn handen en met klei. Hij boetseerde dan iets, geen standbeeldje, maar toch een kunstvoorwerpje. Wij waren met andere dingen bezig...’

De zee is vlakbij. Oostendenaren kunnen er niet aan weerstaan. Zodra de gelegenheid zich voordoet gaan ze wandelen op de dijk, als het weer en het getij het toelaten zakken ze af naar het strand. Ze kijken naar de grijsachtige, steeds bewegende weidsheid, waarin af en toe boten opduiken. Hun biotoop is fascinerend. De familie Hintjens vormt geen uitzondering op de regel. Zondag blijft jarenlang de dag van de familiewandeling langs de kust. Ze sluiten zich aan bij de langzame stoet wandelaars en kuieren van het Casino naar Mariakerke en van Mariakerke terug naar het Casino. Het is steeds weer genieten van het schouwspel, van de zoute lucht en van het zeldzame moment om nog eens even samen te zijn.

Bij Hintjens spreken ze thuis Oostends, een sappig dialect, de weerspiegeling van een bonte, barokke en toch hermetische mentaliteit. Arno spreekt elke dag dialect en beheerst amper het ABN. In de Frère Orbanstraat is er geen enkele reden om Frans te spreken, nog zo’n voorrecht van de ‘betere’ Oostendse kringen en handelaars van het stadscentrum. Toch is het Frans aanwezig in het gezin Hintjens. Lulu kan putten uit de fenomenale muzikale erfenis van haar moeder

en neuriet vaak Franse chansons en oude volksdeuntjes. Arno: 'In de keuken zong ze dikwijls 'La Mer' van Charles Trenet, maar in plaats van 'La Mer' zong ze 'La Merde'!⁸ Het Frans blijft iets heel bijzonders, roept een universum van poëzie en lichtheid op, heeft altijd wat te maken met luxe en plezier, met de chique en dure wereld waarvan de stad Oostende ooit een symbool was. Bij sommige ooms en tantes van zijn moeder hoort Arno altijd Frans. Maurice spreekt geen woord, maar Lulu spreekt uitsluitend Frans als ze op bezoek gaat bij Suzanne, de tweede vrouw van Jef van den Kieboom, de socialistische schepen van Oostende. Die stappen in een wereld doordrongen van het prestige uit lang vervlogen dagen, en de jaarlijkse bezoeken aan de Franse 'cousins' in Duinkerken laten bij Arno onuitwisbare sporen na.

Er is nog een andere taal aanwezig bij de familie Hintjens. In zijn vrije tijd stort Maurice zich graag op de lectuur van Engelse pockets. Hij doet dat uit interesse, maar ook om de talenkennis die hij in de oorlog heeft opgedaan te onderhouden. Zijn verblijf in Londen heeft een blijvende invloed op hem gehad. Maurice is en blijft een anglofiel.

Lulu schenkt op 18 april 1954 het leven aan een tweede kindje. Het krijgt de voornaam Peter. Arno zegt dat hij aan de basis ligt van deze naamkeuze. Als jongetje is hij gek op Peter Pan van Walt Disney. Hij dringt er bij zijn ouders op aan zijn broertje Peter te noemen, dan kan hij, de oudste, later de rol spelen van Kapitein Haak. De broers Hintjens hebben waarschijnlijk zelden dit spelletje kunnen spelen. Het leeftijdsverschil is te groot en ze spelen elk met kameraadjes van hun leeftijd. Twee zulke verschillende karakters als Arno en Peter zijn moeilijk denkbaar. Beiden tonen zich op hun manier enigszins gereserveerd. Maar tegen Peter valt weinig te zeggen, omdat er niets te zeggen is. Het is een braaf, gehoorzaam kind, geen engeltje, maar een meegaand karaktertje. De oudste toont zich al heel vroeg van een andere kant: hij gedraagt zich bizar, grillig. Hij heeft iets rebels. En dat vindt Lulu wel amusant. Ook zij heeft zo haar bizarre kant. Ze is origineel met een vleugje fantasie, dat haar van de rest van de stervelingen onderscheidt. Ze draagt haar haren kort. Onder invloed van de Franse mode? In het Vlaanderen van de jaren '50 is dat ongewoon. En als ze niet blootshoofds uitgaat, zet ze haar mooiste blauwe hoed op. Dat is haar manier om de alledaagsheid wat op te vrolijken. Na haar bediendenbaan op het Oostendse stadhuis, is ze secretaresse geworden bij

Fontaine, een vishandel 'op den Opex', in de oude vismijn. Ze werkt er halftijds, het gaat hen financieel voor de wind. Maurice werkt voltijds. Zes dagen in de week verlaat hij om halfacht 's ochtends het huis, hij stapt op zijn fiets en peddelt fluitend naar de ateliers in de Vaartblekerstraat. Tegen halfvijf is hij weer thuis. Het lijkt dan wel routine, maar Maurice heeft een interessante job en hij is er trots op.

Op 1 september 1955 gaat Arno naar de lagere school Ernest Van Glabbeke. Hij is op een leeftijd gekomen waarop hij heel wat vragen stelt. En veel, voor zijn kameraadjes vanzelfsprekende waarheden brengen hem van zijn stuk. 'Mijn eerste probleem met de maatschappij herinner ik me nog goed. Ik was zes jaar en geloofde niet in Sinterklaas. Het eerste schooljaar dat de juffrouw over Sinterklaas sprak, zei ik haar dan ook: 'Maar, juffrouw, Sinterklaas bestaat helemaal niet'. En ik werd meteen in de hoek gezet. Sedertdien heb ik niets meer geloofd van wat ze op school vertelden.'⁷ Bij nader inzien is schijnheiligheid nooit ver weg in de wereld van de volwassenen. Het ergert Arno, ook vandaag nog. Hij is door zijn milieu voorbestemd om zich hier niet bij neer te leggen.

In de jaren '50 heeft Maurice zich van eenvoudige draaier opgewerkt tot ploegbaas. Die promotie belet hem geenszins op te komen voor de rechten van zijn collega's. Sociale conflicten gaan hem aan het hart. Als de kans zich voordoet, is hij heel actief, ook al krijgt hij het aan de stok met zijn naaste medewerkers. Maurice is een man van principes. En die geeft hij voor geen geld ter wereld op, niet op het werk en niet thuis. Hij is opgegroeid in een socialistisch nest, sinds het einde van de oorlog is hij lid van de socialistische vakbond ABVV, trouwe lezer van de *Vooruit* en op elke 1 mei in de straten van Oostende present aan de zijde van de plaatselijke vakbondsafdeling en -militanten, onder luid applaus van zijn vrouw en zijn schoonmoeder, die de stoet nooit willen missen. Soms ontvangt hij eminente persoonlijkeden uit de wereld van de politiek of de vakbond, zoals Achille Van Acker of Louis Major, bij zich thuis.^{7his}

Deze sympathie voor links vormt het koppelteken tussen beide families. Bij Hintjens en Van den Kieboom zijn ze links. Meest uitgespro-

ken is dat bij sommige Van den Kiebooms. Ernest heeft belangstelling voor het communistische ideaal van na de oorlog. De Sovjet-Unie vertegenwoordigt voor hem de hoop, het alternatief voor de Amerikanen, die hij grondig wantrouwt. Een van zijn burens is in Rusland geweest. Bij zijn terugkeer is hij nog enthousiaster dan voor zijn vertrek. Ernest luistert aandachtig naar zijn verhalen, die hem alleen maar sterken in zijn overtuiging. Lulu is ook een socialiste, ook al is ze minder radicaal dan haar vader. Op dat vlak verschilt ze duidelijk van haar zussen en broer, die er een andere mening op na houden, en van haar moeder voor wie de jaarlijkse 1 meistoet al meer dan genoeg is. Lulu en Maurice zijn verknocht aan de linkse waarden en aan de seculiere levensbeschouwing die daaruit voortvloeit. Een en ander zal hun oudste zoon voor de rest van zijn dagen tekenen.

In augustus 1958 huurt de familie Hintjens een woning in Stene, een buitenwijk van Oostende. Dankzij Jef van den Kieboom kan het echtpaar er een eerder bescheiden woning huren. Het huis maakt deel uit van een blok dat Pauwenplein wordt genoemd. Het ligt nog verder verwijderd van het centrum van Oostende en is nog groener. Frank Bailleul: 'Het Pauwenplein en omgeving, dat was een sociale wijk met nieuwe huizen. Er woonden daar veel jonge koppels en dus veel kinderen. Helemaal anders dan in de Frère Orbanstraat. Er waren gezinnen met een vader die dronk en een moeder die elk jaar zwanger raakte. Er werd af en toe flink gevochten... De familie van Arno woonde vooraan in de wijk. Achteraan stonden drie, vier huizen met wel veertig kinderen. Vier gezinnen met tien kinderen.'

De verhuis naar het Pauwenplein maakt geen einde aan de vriendschap tussen Arno en Frank. Ze blijven elkaar regelmatig zien. Het valt Frank al snel op dat hij een fantasierijk vriendje heeft. 'Op straat speelden we voetbal. Soms ook wel cowboy, maar toch vooral voetbal, vijf tegen vijf. En ik moet zeggen dat Arno een heel goede techniek had. Hij was sterk in alle technische sporten. Een goeie basketter ook. Hij leerde heel snel, maar had nooit zin om te trainen. Als we vijf man tegen vijf voetbal speelden, gingen we stevig door. We speelden om te winnen! Het was heel serieus! Arno was een goeie speler, maar hij had wel één groot gebrek. Wij gingen er flink tegenaan en ineens was hij

verdwenen. Hij had dorst! Hij ging dan naar huis om een glas water te drinken. Als hij honger had, ging hij een boterham eten! Natuurlijk waren zijn ploegmakers dan heel kwaad...'

Arno houdt nog altijd van voetbal en van buiten spelen. Maar er komt iets nieuws in zijn leven. Dankzij de zussen van Frank ontdekt hij een andere passie, waaraan hij de rest van zijn leven zal wijden. Muziek brengt troost, want op bijna tienjarige leeftijd voelt hij dat de dagelijkse realiteit soms wel donkere kanten heeft. Ernest overlijdt in de eerste dagen van 1959. Hij is al maanden ziek. Tot zijn laatste snik blijft hij trouw aan zijn overtuiging. De priester die hem de laatste sacramenten komt toedienen, stuurt hij wandelen. Waarom zou hij die man nodig hebben met wie hij nooit omgang heeft gehad? Maar hij wordt toch kerkelijk begraven. Marie-Louise vindt het redelijker zich naar de tradities te plooien dan de principes van haar man zaliger te eerbiedigen. Lulu is razend. Zij is een uit het juiste hout gesneden socialiste en weigert aanwezig te zijn op de katholieke begrafenis van haar vader.

Arno's andere grootvader is in grote doen. Een goed in de kleren zittende gentleman, om door een ringetje te halen, als we zijn kleinzoon mogen geloven. 'Ik herinner me Charles, de vader van mijn vader, in het Oostende van toen. We moesten 's zaterdags nog werken. Zondag om vier uur in de namiddag kwam hij me halen om te gaan dansen. Hij zat altijd goed in het pak, glad geschoren, hoed, sjaaltje, sigarettenpijpje. We trokken dan naar Eugénie. Van mijn achtste tot mijn elfde jaar zat ik elke zondag naast het orkest. De vrouwen brachten me limonade en chocola. Hij nodigde de dames uit met veel klasse. Hij bracht me rond halfacht terug naar huis. Wat hij daarna deed, weet ik niet. Maar ik herinner me die geur: tabak, alcohol, aftershave en de zeewind. Dat hangt nog altijd als een natte dweil over me. Bij Eugénie luisterden we naar liedjes in het Oostends, het Frans en het Engels. Dat ben ik, dacht ik. Hij heeft me op weg geholpen.'⁸

Het Pauwenplein, kinderlijke zorgeloosheid en idyllische charme van de buiten. Het was een wereld op zich. Voorbijgaand. In juni 1960 doet Arno de deur van de Ernest Van Glabbekeschool achter zich dicht. Wat later is hij elke dag in het stadscentrum te vinden, waar hij in contact komt met kinderen uit een heel ander sociaal-cultureel milieu dan het zijne. En dat verloopt niet altijd probleemloos. Arno stapt een turbulente adolescentie binnen.

2

ADOLESCENTIE

1960-1968

HET ATHENEUM VAN OOSTENDE (1960 - 1961)

Op 1 september 1960 begraaft Arno zijn zorgeloze kinderjaren definitief. Lulu en Maurice hebben het beste voor met hun oudste zoon. Ze schrijven hem in aan het Koninklijk Atheneum van Oostende in het zesde, voorbereidende jaar. Het atheneum is een eerbiedwaardige instelling, in de Léon Spilliaertstraat in het hartje van de chique wijk, waar de betere families huizen, waar de stad zo trots op is. Als in Oostende het uur gekomen is om het kroost naar het middelbaar onderwijs te sturen, zijn er twee opties voor ouders die zich niet laten leiden door een godsdienstige overtuiging. Het atheneum heeft een stevige reputatie, een strakke discipline en wordt bezocht door kinderen van de 'betere' kringen. Voor mensen van bescheiden komaf is er het STIO (Stedelijk Technisch Instituut van Oostende), dat kinderen klaarstoomt voor een beroep en een snelle intrede op de arbeidsmarkt. Lulu en Maurice kiezen voor de eerste mogelijkheid. Hun oudste zoon gedraagt zich af en toe wel wat grillig, Arno is een warhoofd, maar hij heeft capaciteiten, het is een vief ventje, scherpzinnig, slim. Als hij er zin in heeft tenminste. Hoe charmant ook, al deze karaktertrekken volstaan niet om zich op het atheneum vlot uit de slag te trekken. Er is enorm veel sociale druk op deze school en die kan individuutjes als Arno kraken of maken. Als zoon van een socialist en kleinzoon van een communist voelt Arno zich niet lekker tussen al die kinderen van de Oostendse bourgeoisie, waar Maurice Hintjens en Ernest van den Kieboom met hun ideeën zo'n hekel aan hebben. Zijn medescholierjes wonen in het stadscentrum, spreken doorgaans Frans. Hij komt uit de buitenwijken, waar ze een moddervet dialect praten. Zijn aanpassing aan de nieuwe school is moeilijk, om niet te zeggen onmogelijk. Lulu en Maurice hebben het snel in de gaten.

Arno: 'Mijn kwaadste jaar was toen ik dertien was, op het atheneum van Oostende.⁹ Ik kwam niet uit de rijke middenstandersklasse uit het centrum van de stad, maar wel uit de buitenwijken. Nu moet je weten: Oostende was vroeger Franstalig. Kwam je in een café en vroeg je 'een pintje', dan was het 'comment?'. Nee, je moest 'une chope' vragen. In de Innovation spraken ze uitsluitend Frans en het lyceum heette de 'école moyenne'. Mijn lager onderwijs had ik op een buitenschool gedaan en ik kwam naar mijn eerste jaar atheneum in korte broek, zoals

altijd. Dat zat er meteen op: uitgelachen, jongen! Dat waren allemaal kinderen van advocaten, dokters, high society. Die hadden kortgeknipt haar, met een middenstreep, vastgeplakt met wat cold cream. Die hadden hun plechtige communie gedaan en droegen lange broeken. Shit! En ik wist niet eens wat dat was: plechtige communie, Jezus Christus, een pastoor. En boven alles: ik ssssstotterde... Op dat atheneum heb ik het één jaar uitgehouden. Maar in mijn herinnering overschaduwde dat mijn hele jeugd. Dat stotteren heb ik daar opgedaan, denk ik. Maar volgens mijn moeder had ik het al eerder, maar dan in mindere mate.¹⁰

Mensen uit zijn omgeving zijn het er allemaal over eens: als kind stotterde Arno al. En als er al eens ruzie was, pestten zijn speelkameraadjes hem daarmee. Stotteren is niet uniek in de familie. Marie-Louise stotterde ook toen ze puber was. Pas na haar huwelijk is ze die handicap kwijtgeraakt. Arno heeft het schijnbaar van haar geërfd. In zijn kinderjaren is dat gestotter al manifest, in het schooljaar 1960-1961 neemt het almaar toe en het wordt erger met de jaren. Lulu wil er iets aan doen en gaat met hem naar een logopedist. En wonder boven wonder, Arno struikelt er niet over zijn woorden en zinnen. Maar eens uit de beschermde spreekkamer van de logopedist, begint het weer. Hij zal ermee moeten leren leven, zo goed en zo kwaad als het kan. Voor een deel verklaart dat het stilzwijgen waarin Arno zich in bepaalde situaties hult. Hij observeert liever dan aan een gesprek deel te nemen. Hij is zuinig met woorden. Hij weet dat hij ze moet wikken en wegen. Om effect te hebben moeten zijn antwoorden kort en vlijmscherp zijn. Hij laat zich niet graag in de luren leggen door mensen die met slechte bedoelingen of misplaatste grapjasserij misbruik willen maken van zijn spraakgebrek.

Het schooljaar 1960-1961 sleept zich eindeloos voort en Arno ziet het niet meer zitten. In de klas zit hij naast een zekere Roland Robaye. Voor Arno zijn de lange uren in de klas een gruwel. De school is hem veel te strikt. Op de speelplaats is hij meestal alleen, verloren in zijn eigen wereldje. Frank Bailleul zit ook op deze prestigieuze school. Pech voor Arno, Frank zit al een jaartje hoger en krijgt les in een andere vleugel van het schoolgebouw. De twee jongens krijgen het wat later ook flink aan de stok met elkaar. Arno's schoolresultaten stemmen niet tot optimisme. Wie had het ook anders verwacht? Op het einde van het schooljaar is Arno de laatste van de klas, net achter Roland.

Zijn cijfers voor zedenleer zijn heel goed. Hij heeft tekentalent en op zijn gedrag valt niet veel aan te merken. Maar voor Nederlands (toch zijn moedertaal, althans dat wordt verondersteld), aardrijkskunde, opvoeding tot burgerzin en natuurwetenschappen scheert hij allesbehalve hoge toppen. Ook zijn resultaten voor Frans, schoonschrift en zelfs muziek... zijn niet om over naar huis te schrijven. Het staat vast, volgend jaar gaat hij naar het STIO, dat ongetwijfeld beter bij zijn temperament past.

DE HOTELSCHOOL (1961)

Wie het station van Oostende verlaat kan er niet naast kijken. Aan de linkerkant – in de schaduw van een wolkenkrabber die de Oostendenaars de ‘Mast’ noemen – staat een geelachtig, massief blok. In 1961 is er nog geen spoor van de ‘Mast’ te bekennen, zijn architect moet de plannen zelfs nog bedenken. Maar het geblokte STIO staat er wel, klaar om zijn dagelijkse portie weerspanning jong volk op te slokken. De technische afdeling bevindt zich in een vleugel van het gebouw, waar het mysterie van de elektriciteit en de loodgieterij wordt onthuld. In de andere vleugel is de hotelschool ondergebracht. Na vier jaar en talloze stages in bekende en minder bekende restaurants is een gediplomeerde van de hotelschool klaar voor de arbeidsmarkt.

Arno stapt in september 1961 deze school binnen. Tot vandaag blijven de redenen van deze schoolkeuze redelijk mistig. De zanger beweert dat hij het zelf niet meer weet. Is het onder invloed van Auguste van den Kieboom? Deze oom van Lulu was voor de oorlog maître d’hôtel in La Renommée. Of is het een onverwachte, maar gezonde roeping? Het antwoord is waarschijnlijk iets prozaïscher. Dat Arno zo snel mogelijk zijn brood hoopt te verdienen en financieel (en affectief) onafhankelijk te worden, is voor een deel het antwoord op deze vraag. Zeker is dat Arno bij deze keuze wordt aangemoedigd door zijn moeder en dat Frank Bailleul aanwezig is als hij er als leerling wordt ingeschreven.

Het schooljaar 1961-1962 verloopt nagenoeg probleemloos. Arno ontwaakt uit de nachtmerrie van de Léon Spilliaertstraat. Het gaat beter, veel beter. Maar gaat het ook echt goed? Op het eerste gezicht wel. Hij slaagt in zijn eerste jaar. Maar het volgende jaar wordt opnieuw

een ramp. Eens hij in Stene woont, speelt hij liever met zijn vriendjes dan zijn huiswerk te maken. Erger nog, in het STIO heerst niet echt een ambiance die scholieren tot studeren aanzet. De school telt nogal wat ‘grote muilen’, balorige kereltjes, die altijd wel voor een robbertje vechten te vinden zijn. Een kleine jungle waarin Arno snel zijn draai leert vinden. Luc Lotigiers, de vader van Helmut Lotti, is een van zijn medescholieren. Lotigiers is de zoon van de directeur van de Gentse opera en na de koksschool wil hij muzikant worden. Hij is twee, drie jaar lang goeie maatjes met Arno, genoeg voor een kostbare vriendschap. Luc Lotigiers: ‘Arno was een vriendelijke gast, heel moedig soms, want hij kwam wel eens tussenbeide bij een gevecht. Arno was helemaal niet agressief tegen anderen. Hij was timide, heel gesloten. Op school werd hij door sommigen aanvaard, door anderen niet. Er waren veel scholieren die hem uitlachten omdat hij stotterde. Dat heb ik nooit kunnen verdragen. Arno kwam elke dag te laat in de klas. Elke dag! “Verslapen!”, zei hij dan. Hij ging op zijn plaats zitten en begon zijn boterhammen uit te pakken. “Hintjens, zal het gaan!”, kafferde de leraar hem dan uit.’

Om de onaardige opmerkingen van sommige kameraden en de ontgoochelingen op school te vergeten, is er nog altijd de sport. Van jongs af is sport heel belangrijk in Arno’s vrije tijd. Hij speelt voetbal bij A.S. Oostende (Association Sportive d’Ostende). De terreinen van de club liggen in het Maria-Hendrikapark, het ‘Bosje’. Frank Bailleul: ‘Arno kwam, maar had meestal zijn schoenen of een deel van zijn uitrusting vergeten! Hij was zelden in orde.’ Zijn verstrooidheid belet hem geenszins een goeie middenvelder te worden. Hij heeft een prima techniek, uitstekende reflexen. Arno gaat ook graag zwemmen. Dat doet hij bij de ‘Vrije Zwemmers’, een gemengde club in het zwembad dat ook al in het Maria-Hendrikapark ligt.

Dankzij deze kwaliteiten zou hij een semiprofessionele carrière kunnen uitbouwen. Tot het lot zich ermee gaat bemoeien ... Nu en dan duikt de, al dan niet opgesmukte, anekdote weer op die vertelt hoe en waarom Arno met voetballen gestopt is: ‘Het was een zonnige dag in mei. Ik was uitgenodigd voor een match van de Junior FIFA. Blijkbaar was ik een goede middenvelder. Maar ik was het stadion nog niet binnen toen een wesp in mijn tong stak. Ik kreeg een spuit, cortisone of zo. Ik zag mezelf na het toernooi al een tweede George Best worden,

maar door die spuit en door een joint haalde ik rare streken uit op het veld. Ze dachten natuurlijk dat het me niets kon schelen. En daar strandde mijn voetbalcarrière.¹¹ Hij zwemt tevens, bij Vrije Zwemmers, een gemengde club waarvan het zwembad eveneens gesitueerd is in het Maria-Hendrikapark. Sport verschuift weldra naar een tweede plan. De jongeman heeft een nieuwe passie en ze is verslindend. De liefde van zijn leven, in feite.

BEKEERD

Dit lijkt helemaal niet op wat we gewoonlijk thuis te horen krijgen... Wat is dat? Het is goed, steengoed! 't Is ongelooflijk. Fantastisch! Het zit in je kop, in je lijf en je krijgt het er niet meer uit. Op de radio spelen ze alleen maar dingen voor onze ouders, voor hun generatie of voor de generatie voor hen... 't Is niet altijd slecht, maar opwindend? Nee. Dit is andere koek. Dit pakt je.

Wanneer valt Arno voor het eerst voor dat onweerstaanbare geluid dat rock heet? Moeilijk te achterhalen. Zeker is dat hij deze nieuwe klanken ontdekt dankzij de zussen van Frank Bailleul. Zij hebben platen van Elvis Presley en Fats Domino. One Night With You bijvoorbeeld, een hit van de King eind 1959. Arno: 'Dat gaf mij een gevoel van extase, dat nummer van Elvis Presley, "One Night With You". Ik wist dat ik niet alleen meer was. Ik voelde me fantastisch toen ik dat hoorde. Zijn oudere zusters hadden een pick-up. Ik ging altijd bij Frank langs om hem op te halen om te spelen. Om zeven uur 's morgens. Hij sliep altijd lang. Ik moest in de living wachten terwijl hij zijn petit déjeuner had, en die zusters legden dat nummer voor mij op. Ik moest dat nadien iedere morgen opnieuw horen. Ik verstond niks van die gast, maar die sfeer, dat ritme. Ik ging in een trip.¹²

Heel waarschijnlijk zitten we dan in het begin van de jaren '60. Frank Bailleul herinnert zich dat Arno de plaat van Elvis Presley ontdekte toen die al enkele jaren uit was.¹³ Wat er ook van zij, in die tijd zijn deze nieuwe klanken eerder zeldzaam. Maar bij de jongeren vallen ze in de smaak omdat ze naar een nieuwe wereld proeven. Naar vrijheid, vernieuwingsdrang. En omdat ze vraagtekens plaatsen bij de bestaande, algemeen aanvaarde waarden. Op de Belgische radio is maar weinig rock te horen. Voor de televisie bestaat deze muziek he-

lemaal niet. Dan maar naar vrienden die meer geluk, een pick-up en voldoende zakgeld hebben om af en toe zo'n kostbaar vijfenveertig-toerenplaatje te kopen of een eepeetje. Lulu en Maurice hebben geen pick-up. Ze doen het met de radio, die 'van 's ochtends tot 's avonds aanstaat', zoals Peter zich herinnert. Voor zijn onlesbare dorst naar rockmuziek moet de jonge Arno naar buiten. Maar weldra ontdekt hij een andere muziek, die hem nog meer aangrijpt dan rock

Bij de algemene vakken die hij in het STIO volgt is er tenminste één dat hij met veel belangstelling volgt. Er is een jonge leraar met veel aandacht voor zijn scholieren. Hij brengt nieuwe dingen, tracht de routine te doorbreken. Hij geeft zedenleer, maar ook Nederlandse literatuur. Voor zijn tijd is hij een heel speciale leraar. Hubert Decler doet zijn best om zijn klanten iets meer kennis bij te brengen dan wat er in de handboeken te rapen valt. 'Op een dag liet ik hen een opname beluisteren van Big Bill Broonzy en Sonny Terry. Ik had de teksten naar het Nederlands vertaald in de hoop zo een minimum aan interesse te wekken bij mijn leerlingen. Voor mij was dat een gelegenheid om eens over de blues en zijn oorsprong te praten. Na de les kwam de jonge Arno naar me toe en zei me zonder verpinken dat de blues voor hem jé van hét was. Hij zou zijn leven gaan wijden aan de blues. Niet meer of niet minder! Hij was echt 'bekeerd' en als het van hem had afgehangen was hij dezelfde dag nog gestopt met schoollopen. Ik legde hem uit dat er in die wereld heel wat concurrentie bestond en dat hij beter de hotelschool kon afmaken om een broodwinning te hebben en later muziek te gaan maken. 's Anderendaags heb ik hem mijn elpee cadeau gedaan.'

Deze getuigenis dateert van het schooljaar 1962-1963. Arno is dertien. En de rock 'n roll is op dat ogenblik niet echt in goede doen. Het wild gedoe van Elvis Presley, Eddie Cochran, Gene Vincent en Little Richard heeft de wereld stilaan veroverd, maar de bekendheid van de Beatles of de Rolling Stones blijft eerder beperkt tot hun geboorteland. Bij het begin van dit nieuwe decennium, dat sterk op het vorige lijkt, valt er voor Arno muzikaal niet veel te beleven. Voor het grote publiek blijft blues een illustere onbekende. In het beste geval wordt deze muziek beschouwd als een primitieve vorm van jazz. Blues dringt niettemin moeiteloos door tot het repertoire van talloze artiesten, vooral bij de jonge generatie van Britse groepen. Het is slechts een

kwestie van maanden voor de blues het jongerenpubliek voor lange tijd inpakt. En Arno is een van die jongeren: 'Ik heb de blues leren kennen via de Rolling Stones. Ik kocht daar een plaat van met 'Little Red Rooster' op, dat soort spul. Ik kijk wie dat geschreven had: Willie Dixon stond daar, en zo heb ik die bluesmensen ontdekt. Muddy Waters ook.'¹⁴

De versie van 'Little Red Rooster' van de Rolling Stones verschijnt op het einde van 1964, meer dan een jaar na de gelukkige en leerrijke 'initiatie' in de hotelschool. Zoals wel vaker gebeurt, mengt Arno verschillende herinneringen tot er maar één overblijft. Want er bestaan nog minstens twee andere versies over het begin van zijn passie voor de blues. Volgens een eerste verhaal zou hij het bluesidoom hebben leren kennen dankzij een televisieprogramma waarin Sonny Boy Williamson optrad. De tweede versie is geloofwaardiger, want in het begin van de jaren '60 was er in het gezin Hintjens nog geen tv. Dat verhaal wil dat Arno de blues en Sonny Boy Williamson heeft ontdekt toen hij in de bakken van een Oostendse platenwinkel aan het snuisteren was. Arno: 'Mijn eerste bluesplaat was er een van Sonny Boy Williamson, gekocht in een Oostendse winkel waar ze ook stofzuigers en wasmachines verkochten. Ik vond die plaat in de bak met jazzplaten.'¹⁵ De plaat in kwestie, *Keep It To Ourselves*, is een klein meesterwerkje. Eind 1963 heeft Sonny Boy Williams ze in Denemarken opgenomen.

Welk nummer of welke artiest Arno uiteindelijk voor de bijl krijgt, zullen we nooit weten. En het doet er ook niet toe. Rond 1963-1964 ontdekt hij de blues, hij is er meteen weg van, luistert er overal naar, waar het ook maar even kan, week na week, dag in dag uit. Hij krijgt er niet genoeg van. In zijn jeugdijaren wordt blues zijn ding. Elke plaat waar hij van houdt bevestigt hem dat. De Rolling Stones, de Animals, de Kinks, Them, de Yardbirds, allen drinken ze aan dezelfde bron: de blues. En ook Arno wil naar die bron toe. Hij wil weten hoe het bluesidoom in elkaar zit. Het klopt dat hij direct voor Elvis Presley gewonnen was, maar wat te denken van die ongelooflijke zwarte artiesten met hun prachtige pakken? Ze mompelen, brommen, schreeuwen hun verhalen over ontrouwe vrouwen, pijnlijke scheidingen, zwerftochten in het flauwe ochtendlicht. Arno begrijpt er niets van, maar hij is er dol op. Die stemmen van schuurpapier en die feeling, die onvoorstelbare feeling. Dat sensuele, dat animale... hij is er helemaal weg van.

De blues nestelt zich in hem als een hardnekkig virus. Met de jaren wordt hij een echte kenner, steeds op zoek naar nieuwe dingen in dit immense patrimonium. Hij ontdekt de electric blues uit Chicago met Muddy Waters, Willie Dixon, Howlin' Wolf... dan de deltablues van Robert Johnson, Son House, Bukka White, die nog rauwer en rebelser klinken dan hun collega's van de Chesscatalogus. Van het zuiden tot in het noorden: deze gasten hebben onmogelijke dingen meegemaakt en ze maken er songs van. Altijd hetzelfde en altijd weer anders...

Van deze passie een levensstijl maken, naar plaatsen gaan waar deze muziek zin krijgt, misschien ooit zelf deze muziek spelen. Wie weet? Misschien was de boude uitspraak tegenover zijn leraar zedenleer toch meer dan een ingeving van het moment.

UNE FILLE DU BORD DE MER

Het was de moeite van het proberen waard. Ze is echt knap... Lange, blonde haren, staalblauwe ogen, hippe look. Echt grote klasse. Ze lijkt wel een Engelse. Dezelfde allure als Patti Boyd. Klein? Ja, ze is klein, maar wat dan nog? Frank is enkele maanden ouder en heeft Arno een handje geholpen. Met Franks identiteitskaart op zak is Arno erin geslaagd in de jeugdclub Non-Stop binnen te raken en de waakzame surveillant, de onhandelbare dokter Gérard, in de luren te leggen. Eenmaal binnen, valt zijn oog onmiddellijk op deze sensationele meid. Van geluk gesproken! Arno heeft er alles aan gedaan om er voor deze gelegenheid goed uit te zien: blazer en flanellen broek, die Lulu fijn in de plooi heeft gestreken. Haar fiston moet onberispelijk voor de dag komen. En toegegeven, het resultaat mag gezien worden. Een elegantie à la française met een vleugje mod. Arno ziet er heel gedistingeerd uit. Aan zijn engelachtige glimlachje weerstaat zelfs de stugste mamzel niet. En zeker Sonja Van Hee niet.

In het midden van de jaren '60 heeft Oostende twee belangrijke jeugdclubs: de Non-Stop en La Casa. De eerste club is van katholieke strekking, de leden komen meestal uit de betere kringen van de stad. De activiteiten worden gesurveilleerd door opvoeders met maar één stokpaardje: de regels van het fatsoen. In La Casa gaat het er allemaal veel losser aan toe. De club is van de socialisten. Moraal en savoir-vivre zijn hier veel minder belangrijk. Ondanks hun torenhoge verschillen,

huizen de twee clubs in hetzelfde gebouw: in het oude Oostendse theater¹⁶ aan de Van Iseghemlaan. De twee jeugdclubs lijken in niets op de Langestraat, de uitgaansstraat waar de ene dancing naast de andere ligt. Alleen meerderjarigen hebben er toegang. De jeugdclubs zijn voorlopig beter dan niets. Arno is een vaste bezoeker, hij maakt er deel uit van het decor. Paul Vandencastele is een andere habitué en herinnert zich de jonge Arno. ‘Ik zag hem dikwijls zaterdagavond of zondagnamiddag. Er waren dan fuiven in de jeugdclub. Arno was een eenzaat, altijd alleen, een lonesome cowboy. Hij danste bijna nooit. De anderen vlogen er altijd in...’

Het interieur van de Non-Stop wordt de plaats voor zijn eerste ontmoeting met Sonja Van Hee. Hij is nog geen zestien, de minimumleeftijd om in de jeugdclub binnen te mogen. De aard van deze plek en de activiteiten die er georganiseerd worden zijn ideaal voor een simpele flirt. Maar dat wordt het niet. Hun relatie duurt lang. Sonja is een kind van de Oostendse bourgeoisie, waaraan Arno zulke afschuwelijke herinneringen heeft bewaard na zijn jaartje atheneum in de Léon Spilliaertstraat. Sonja wil onderwijzeres worden. Aan zijn vrienden stelt Arno haar dikwijls voor als ‘het meisje dat goed Nederlands spreekt’, een wrange, scherpe opmerking waarmee hij haar betere afkomst onderstreept. Sonja is respectabel, zoals dat in Oostende heet. Ze heeft een pittig karakter en voldoende gekte. Ze is echt van haar tijd. Ze heeft familie in de buurt van het Britse Brighton, vrienden in Londen. Na een trip naar de overkant van het Kanaal brengt ze altijd kleren, platen, boeken, magazines mee naar huis, het bedwelmende parfum uit een wereld vol betovering. Het ideale speelgenootje voor een jongen die van zijn fascinatie voor de popcultuur stilaan een obsessie maakt. De twee jongelui zien elkaar heel vaak in 1964, verliezen elkaar wat uit het oog in 1965 en zijn weer vaak samen in 1966. Inmiddels valt Arno van de ene verrassende ontdekking in de andere.

LIKE A ROLLING STONE

De jaren 1964, 1965, 1966 brengen formidabele klanken voort, klassiekers die het leven mooier maken dan het ooit is geweest: The Beatles, The Rolling Stones, The Kinks, The Animals, The Pretty Things, The Small Faces, Them, The Who, The Troggs. Elk van deze groepen geeft

het beste van zichzelf. Ze staan midden in een tijdperk op de toppen van de extase.

Arno is een veel grotere fan van The Rolling Stones dan van The Beatles. In hun repertoire klinkt duidelijk de blues door waar Arno zo van houdt en die hij overal zoekt. Hij wordt ook aangetrokken door hun houding en hun imago, vooral Brian Jones fascineert hem – af en toe luistert Arno met zijn ogen naar muziek. De tiener luistert ook graag naar de Small Faces en hun zanger Steve Marriott, de fantastische frontman met zijn rauwe, krachtige stem. Maar zijn lievelingsgroep is in die periode misschien wel The Kinks. Zij combineren gespierde rock met muzikale invloeden uit de wereld van de vaudeville en de teksten van Ray Davies nemen hem mee naar *Swinging London*. Om op de hoogte te blijven van wat er in de muziekwereld gebeurt, luistert Arno naar Radio Luxembourg, Europe nr. 1 en Radio Caroline, de BRT. Thuis zit hij aan de radio van zijn ouders gekluisterd en laat zich meevoeren naar een wereld, waarin alles mogelijk lijkt. De magie van een song... Om de droom nog meer inhoud te geven zijn er de foto's, toevallig ontdekt in een magazine. 'Ik herinner me nog dat ik elke zaterdag naar mijn grootvader Charles ging. Hij gaf me altijd een pak Engelse lectuur mee. Hij werkte op de treinen van Wagon-Lits en de Britse reizigers lieten daar wel eens wat liggen. Al van toen ik klein was, vroeg ik hem altijd of hij boeken voor mij had. Zo begon ik artikels over rock te lezen in de Engelse kranten. Het eerste artikel dat ik ooit over The Kinks heb gelezen stond in een krant van mijn grootvader. Hij zocht altijd naar dingen voor mij. En elke zaterdag kreeg ik een dik pak lectuur.'

De televisie wordt voor hem ook weldra een andere belangrijke informatiebron. De Oostendaren kunnen naast de BRT ook de Franse zender ORTF ontvangen. Arno kijkt naar *Tienerklanken* op de Vlaamse openbare omroep en naar de ORTF-uitzending *Age tendre et tête de bois*, waar hij Jacques Dutronc ontdekt, naast Adamo en Leny Escudero een van de weinige Franstalige artiesten die hem echt raken. Net zoals de radiouitzendingen zijn deze tv-programma's voor Arno muzikaal voedsel. Toch blijft hij met een hongerig gevoel zitten. Maar er zijn ook nog de jeugdclubs, waar platen worden gedraaid die op de Engelse muziekzenders te horen zijn en waar af en toe concerten worden georganiseerd. Engeland ligt vlakbij en de Angelsaksische muziekproduc-

tie heeft weinig geheimen voor de amateurgroepen, die dit materiaal met een scalpel ontleden, om geen mal figuur te slaan bij een publiek dat elke nieuwe muzikale trend op de voet volgt. Rock en pop: in Oostende kennen ze er meer van dan waar ook in België. Een wandeling door het stadscentrum levert er meteen het bewijs van.

Op een mooie julinamiddag in 1965 slentert Arno met een vriendin door de Langestraat. Hij is als aan de grond genageld door een ijzersterk stukje muziek. Hij heeft al snel door uit welke bar deze waterval van onbekende woorden komt en gaat erop af. Hij begrijpt nog niet al te veel Engels. Maar dat doet er niet toe. De song klinkt hem direct vertrouwd in de oren... How does it feel / To be without a home / Like a complete unknown / Like a rolling stone?... Na Presley, de blues, The Kinks, The Pretty Things en anderen, welkom nieuwe ontdekking. Dit is Bob Dylan. De Amerikaan is pas overgeschakeld op elektrische gitaar, brengt *Highway 61 Revisited* uit en het jaar daarop *Blonde on Blonde*, een van Arno's absolute favorieten aller tijden. Dylan verveelt hem nooit, Dylans gelijken evenmin: hij houdt van Donovan en van Ferre Grignard, de Antwerpse protest singer. Zijn 'Ring, Ring, I've Got To Sing' wil Arno wel eens meeneuriën.

Direct of indirect gevolg van deze ontdekkingsreis in de zomer van 1965: Arno koopt een gitaar. Na een rondreis door Londen, vertrekt hij naar Antwerpen vanwaar hij alle vrijheidssymbolen van die tijd mee naar huis brengt. Arno: 'Het was het begin van het beatniktijdperk. In Antwerpen werd er veel folk gespeeld. In Oostende kwamen veel Engelsen. Zij speelden gitaar op straat en zongen. Voor mij was dat de vrijheid. Ik voelde me enorm tot die gasten aangetrokken...' Arno zeult zijn instrument zowat overal mee naartoe, maar hij heeft niet echt de ambitie om een goede gitarist te worden. Daarvoor mist hij de nodige discipline. Dwang is niet aan hem besteed. Voor hem is het belangrijk de polsslag van een stad te voelen, vooral als die hem zo veel te bieden heeft.

GROOVIN' OSTEND

Een halve eeuw nadat Oostende de bijnaam Koningin der Badsteden kreeg, breken er opnieuw gloriejaren aan. Een kleine tien jaar lang is Oostende naast badstad ook a place to be, waar op de beste zwarte

muziek wordt gedanst. De Oostendse dj's maken er een erezaak van de concurrentie met een straatlengte voor te blijven. Elke week steken ze het Kanaal over om er de nieuwste platen in te slaan van labels als Stax, Tamla Motown en Atlantic. Tijdens het weekend loopt het storm in de Langestraat want dolle nachtelijke avonturen verzekerd. De nachtraven komen van zowat overal. Britten gooien eens lekker alle remmen los in een stad waar alles mag, ook Amerikanen van het NAVO-hoofdkwartier SHAPE, en Fransen uit de noordelijke departementen die gefascineerd zijn door het feeëriek kluwen van lichtreclames. Sinds de jaren '50 kent Oostende dit soort traditie, maar in het midden van de jaren '60 is er echt sprake van een maatschappelijk fenomeen. Op weekdays is er tijd voor opwindende platen uit Engeland en Amerika. Tijdens het weekend zijn er verrukkelijke plekken als de Vanse, de King en de Groove. Bestaat er nog een andere club die de vergelijking met de Groove kan doorstaan? Kenners weten dat daar de beste rhythm and blues en soul worden gedraaid. De knapste meiden van de kust zijn er te vinden. Freddy Coussaert is de patron die van de Groove de place to be in België heeft gemaakt. De club heeft al snel een reputatie tot ver buiten de Oostendse stadsgrenzen. Coussaert is dé figuur van het Oostendse nachtleven. In 1964 opent hij de Cap, een hippe club waar jazz, blues en rhythm and blues gespeeld worden, de muziek die de meeste Britse groepen van dat ogenblik inspireert. Een van de bezoekers die af en toe in de Cap opduikt is Eric Burdon. Nog niet echt een wereldster, dat komt later. Burdon laaft er zich aan het Belgische bier en de zwarte muziek. In die volgorde. Tussen beide mannen klikt het meteen, ze ontmoeten elkaar regelmatig in Londen. Daar komt Freddy Coussaert ook in contact met Pete Meaden, de manager van de groep Jimmy James and the Vagabonds.¹⁷ In 1964 nodigt hij deze band uit in de Cap. In 1966 opent hij de Groove. Zijn programma's zijn nog scherper, zijn publiek nog selecter. Elk weekend is het drummen voor de toegangsdeuren, die net breed genoeg zijn voor de stroom hippe vogels en feestvierders, die van het voorrecht willen genieten om eens op een mythische dansvloer te staan.

Arno is van de partij. Hoe kan iemand aan de onbeschrijflijke aantrekkingskracht van de Oostendse dancings weerstaan, vooral dan die van Freddy Coussaert? De Groove, dat is het helemaal voor Arno – ook al heeft hij nog lang niet de wettelijke leeftijd (achttien jaar) om een

dancing te bezoeken. Zijn oom Numa is er al langer thuis. Numa van den Kieboom... spreek de naam uit en vele vrouwenogen krijgen een vreemde glans... Numa heeft zijn ouders en het café in de Vingerlingsstraat verlaten nog voordat hij meerderjarig was. Hij wilde zijn vleugels uitslaan. Zo snel mogelijk. Militaire dienst bij de para's en dan wordt zijn traject iets waziger. Oostende ziet hem in de Langestraat en in het gezelschap van bloedmooie vrouwen ontspannen achter het stuur van zijn Jaguar Type E zitten. Een ladykiller. Hij is nog geen dertig. Knappe vent, schijnbaar rijk, cultiveert met plezier zijn eigen mysterie. Numa is een ongrijpbare oom, romanesk, duivels. Hij heeft volledig gebroken met zijn omgeving. Zijn levensstijl roept bij Arno verwarde, maar hardnekkige gevoelens op: er bestaat dus een middel om een andere weg te volgen dan de rechtlijnige die de maatschappij zo graag voorschrijft...

Het leven, de nacht. Met die ongelooflijke muziek. James Brown, Otis Redding, Wilson Pickett, Aretha Franklin, Stevie Wonder, Marvin Gaye, The Temptations... net zoals de pop zijn de soul en rhythm and blues van de jaren 1965, 1966 en 1967 goed voor talloze meesterwerken. En de nachtbrakers in Oostende zijn de eersten op het Europese continent om deze parels te ontdekken. Arno is maar zelden te zien op de dansvloer, maar hij dompelt zich helemaal onder in deze opwindende atmosfeer, hij houdt van deze luchtbel ver van de wereld en de tijd. Met spijt verlaat hij de club in de kleine uurtjes. De lichtreclames flikkeren nog, maar de massa van bij het begin van de avond is verdwenen. Rest nog de zee, op enkele tientallen meters van de Groove. Ze biedt als enig spektakel het grijze schuim van de golven die op het verlaten strand komen sterven. Het is tijd voor nieuwe dromen. Morgen is er weer veel nieuws te beleven. Morgen is de eerste dag van een ander leven.

PAUL COUTER

Hoog op zijn ladder geeft Paul Couter nog een kwast verf aan de gevel van de winkel waarvan hij de onwaarschijnlijke uitbater is geworden: de London Tuf Tuf Club. Voor de jonge Oostendenaren die op zoek zijn naar modieuze kleren is dit een bekend adres. Aan de kust wemelt het niet van de winkels waar Indische hemden en broeken met olifant-

spijpen te koop zijn. Arno begint een gesprek met de schilder, wiens gekke postuur hem verraadt dat dit een soulmate moet zijn. Paul Couter: 'Arno kwam regelmatig even binnen. Hij hield van mijn pantalon. "Heb je die zelf gemaakt?" Ik heb hem die broek cadeau gedaan. We gingen samen naar de Groove, maar in die tijd spraken we nog niet over muziek.' Op het eerste gezicht een verrassing, want muziek bekleedt een belangrijke plaats in het leven van deze twee jongelui. En Paul Couter is ook muzikant. Waarschijnlijk is dit een episode uit de tweede helft van 1966, enkele maanden voordat Paul Couter onder de wapens moet.

Paul Decoutere[®] is in februari 1949 geboren in Izegem. Maar het grootste deel van zijn kinderjaren brengt hij door in Zeebrugge, waar zijn ouders Het Sas openhouden, een café tegenover de oude sluis. Het is een stamlokaal voor vissers, zeelui, vrachtwagenchauffeurs. De eigenaars zijn de trotse bezitters van de eerste jukebox in België. Paul Couter: 'Bij ons was er dag en nacht muziek. De zeelui kwamen van overal, Amerika, Afrika en ze brachten hun muziek mee en die kwam in de jukebox. Mijn moeder kocht de 'hits'. Twee keer per week kwam er een gast de jukebox leegmaken om er nieuwe platen in te stoppen. Mijn broers en ik mochten de plaatjes kiezen. Elvis, Louis Prima... goeie muziek. Ik mocht alle oude platen rustig op mijn kamer beluisteren. Later kwamen The Kinks, The Rolling Stones, The Animals. The Beatles waren niet echt mijn ding.'

Paul Decoutere krijgt zijn eerste gitaar als hij zeven is. Een cadeau van zijn moeder. Hij volgt gitaarles, maar is het snel beu. 'Ik kreeg elke woensdagnamiddag privéles, maar ik hield er niet van. Die gast had een baard en ik was bang van hem omdat hij zo streng was. Als ze mij zeggen: 'Het moet', dan doe ik niets. Dat is mijn karakter. Als ze me mijn gang laten gaan, dan doe ik wel iets. Zo is dat. Ik heb die lessen een jaar volgehouden en dan ben ik ermee gestopt. Ik voetbalde liever. Tot mijn veertiende, vijftiende heb ik niet meer gespeeld, tot The Beatles en The Stones opkwamen.'

In 1963-1964 grijpt de jonge Decoutere opnieuw naar de gitaar. Dit keer bevalt de leraar hem wel. Het nageslacht is niet echt gul geweest voor Jean Filipov, solist bij de Romeo's, een groep uit Heist-aan-Zee. Maar hij is wel leraar geweest van twee belangrijke figuren uit de Belgische rockgeschiedenis. Enkele jaren na Paul Couter is het de beurt

aan ene Jean-Marie Aerts om les te krijgen van de meester. Paul Couter: 'Bij Jean Filipov heb ik alle songs van The Shadows leren spelen, later die van The Beatles en The Rolling Stones. Je kon Jean gelijk welke plaat geven. Hij beluisterde ze en hop, hij speelde ze direct na.' De leermeester vindt zijn leerling weldra goed genoeg om mee met hem op het podium te staan. Paul Couter zet zijn eerste stappen in de dancings van Blankenberge, met een naamloze groep die rhythm-and-bluesstandaarden speelt. Paul Couter gaat graag uit: in Blankenberge, Knokke en Oostende. Maar vooral in Oostende is de kans groot dat je hem ergens tegen het lijf loopt. Het nachtleven is er bruisender, contacten gemakkelijker en de meisjes talrijker. Er is werk en nog zoveel andere dingen die je aan de kust nergens vindt.

ZICHZELF ZIJN

Voorbijgangers houden een voor een halt, draaien zich om. Ze staren met open mond naar die vreemde jonge man. Is dat nu een manier om zich te kleden? 't Is toch geen carnaval! En dan die haren. 'Ga toch naar de coiffeur!' Sommigen zijn diep geschokt en geven lucht aan hun ongenoegen met weinig flatterende opmerkingen. Anderen zwijgen, maar denken er net zo over. Zelfingenomen lui die onmiddellijk klaarstaan met een oordeel, zeker over dit nieuwe fenomeen waarover de kranten graag spottend berichten met smeūige foto's en bijschriften. De jonge man stapt rustig voort, de blik op oneindig. Af en toe blijft hij voor een winkelraam staan om naar zijn spiegelbeeld te kijken. Hij schikt zijn kapsel, kijkt naar zijn gelaatstreken, frunnikt aan de panden van zijn lange jas. Als alles goed zit, zet hij tevreden zijn weg voort. Dat de mensen hem uitlachen of zich zelfs hun agressie tonen, kan hem geen barst schelen. Of hij doet althans alsof.

Die vijandigheid ontdekt Arno niet alleen op straat, maar ook bij hem thuis. Maurice slaat ongerust de evolutie van zijn oudste zoon gade. Tot voor kort had Arno nog de look van een mod en voor het gezin Hintjens, waar ze dol zijn op mooie kleren, was dit best amusant. Dat hij naar muziek luistert, waar geen mens een bal van snapt, tot daaraan toe. Maar de nieuwe metamorfose van Arno voorspelt alleen maar moeilijke tijden. Het wordt nog veel ingewikkelder als Arno op een dag een oude soldatenjas van de zolder haalt. Zijn vader heeft die

nog gedragen tijdens de Tweede Wereldoorlog en Arno vindt deze jas perfect passen bij de broek met olifantspijpen die hij in Lille heeft gekocht. En met zijn lange haren is hij helemaal cool. Maurice is alles-behalve in de wolken over het spektakel van zijn zoon. Een clochard. Arno lijkt op een clochard! Of hoe zeggen ze dat vandaag? Een beatnik! Een van die haveloze beatniks die nu overal in Oostende en elders te zien zijn. Jonge gasten die tegen alles zijn, geen enkel gezag aanvaarden... Arno: 'Mijn vader heeft zijn leven lang de vlag gedragen in de 1 meistoet, met de vakbond gestreden voor meer sociale zekerheid en midden de jaren '60 wordt hij met een zoon geconfronteerd, die helemaal geen behoefte heeft aan een huis, een auto, een elektrische tandenborstel.'¹⁰

Lulu kan heel wat door de vingers zien, maar ook zij maakt zich zorgen over de levensstijl en de ongemaniërdheid van haar oudste zoon. Op school is het al niet eenvoudig voor Arno en nu heeft hij er nog een slechte gewoonte bij: af en toe verdwijnt hij met de noorderzon. Na zijn zoveelste geïmproviseerde trip naar Londen, ziet Arno zijn moeder uit een taxi springen. Lulu sommeert haar zoon ogenblikkelijk naar huis te komen, waar de familieraad op hem wacht. Zij is gek van ongerustheid. Lulu heeft alle adressen afgedweild waar haar zoon af en toe te vinden is. En ze vindt hem in charmant gezelschap, twee jonge meiden die gefascineerd zitten te luisteren naar zijn verhalen over zijn jongste exploten in Engeland. Zijn imago en zijn reputatie van vrije vogel liggen aan scherven. Maar dat is niet echt een ramp. Zodra de kans zich voordoet, knijpt hij 'm en verdwijnt naar het stadscentrum. Daar zijn de meisjes, de dancings, de cafés en de muziek. Eigenlijk is dat voor hem de plaats om levenswijsheid op te doen.

In de tweede helft van de jaren '60 leert Arno Hubert Decler kennen. Zijn vroegere leraar Nederlands en zedenleer heeft in 1963 het onderwijs vaarwel gezegd om een lange reis naar India te ondernemen. Hij is teruggekeerd met de onwrikbare intentie om zo vaak mogelijk naar dit land terug te keren, zelfs om er te wonen. Om te overleven werkt hij als barman in 'La chèvre folle', een café waar zowat de hele menselijke fauna te bezichtigen is: mannen van het vreemdelingenlegioen, croupiers van het casino, zeelui, maar ook rare vogels zoals Paul Delvaux, Gérard Holmens, T.H. Auden, Marcel Bogaerts, Eric Burdon of Roland, een nog onbekende bluesmuzikant. Later wordt Hubert

Decleer in India gids voor Engelse toeristen. Tussen twee reizen ontmoet Arno hem, met of zonder Sonja. De jonge Oostendenaar luistert graag naar de verhalen en meningen van een man die beslist heeft zijn eigen leven te leiden. Hubert Decleer vertelt hem over Carlos Castaneda en het sjamanisme, oosterse filosofieën, het Tibetaanse boeddhisme. Misschien allemaal minder fascinerend dan de blues, maar Arno steekt heel wat op van deze nieuwe kompaan. ‘Ik ben toen echt veranderd. Hubert Decleer heeft mij een basis gegeven... Waarschijnlijk is hij de enige geweest... Hij heeft voor mij deuren geopend. Voor mij was hij geen goeroe, want ik heb lak aan goeroes. Hij legde mij veel dingen uit, maar hij dwong me nooit tot iets. Van hem heb ik nooit gehoord: “Zo is het en niet anders!” Ik nam van hem aan wat mij paste. Mezelf zijn. Hij heeft me dat geleerd. Heel belangrijk voor een adolescent. Op het atheneum had ik een periode dat ik me voortdurend afvroeg “What the fuck is going on?”. De maatschappij schrijft je voor wat je moet doen: doe dit, doe dat, trouw, werk en crepeer, en dan is het afgelopen. “Dat is niks voor mij!”, dacht ik toen. Dankzij mensen als Hubert ontdekke je andere dingen om gelukkig te zijn in het leven. Maar ik was niet dezelfde gast als hij. We waren anders gekleed. Hij zag eruit als een Afghaan, maar dat kon hem niet schelen. Hij stond voor alles open. Ik had zo’n gevoel van “ik ben niet alleen!”. Bij hem had ik hetzelfde gevoel als bij mijn eerste kennismaking met Bob Dylan.’

DE HOTELSCHOOL (... - 1968)

En dan begint een lange kruisweg. Telkens als het einde in zicht lijkt komt er weer wat anders. Het houdt niet op! Er komt geen einde aan! Op de hotelschool gaat het niet veel beter dan op het atheneum. Arno geeft af en toe wel blijk van enig talent, maar de lessen aan het STIO kunnen hem maar matig boeien. De motivatie is er niet. De typische rebellie van de jeugd wordt nog aangewakkerd door de nieuwe contestatiewind die in het midden van de jaren '60 heel wat zekerheden wegblaast. De toekomst? Arno lacht erom, en nog geen klein beetje. Goed, koken is een vak, een middel om later onafhankelijk te zijn en vooral een geruststelling voor zijn ouders. Hij heeft zeven jaar nodig om zijn schoolcyclus van vier jaar af te maken. In de zomer van 1965 zou hij klaar moeten zijn met zijn studie. Maar de zomer van 1965

lijkt nog zo ver weg. Elk jaar wil hij er de brui aan geven. Er zijn zo veel andere amusante dingen te beleven buiten de muren van de hotel-school, waar de sfeer allesbehalve gemoedelijk is. Arno: ‘De directeur van die school was een dictator van het zuiverste water. Hij sloeg de scholieren. Ik heb dat zelf dikwijls genoeg gezien. Ik wilde altijd dat hij dat ook eens bij mij zou proberen. Echt, ik zou hem terug geslagen hebben! Ik bekeek hem altijd zo van “Kom, doe het!” Daar fantaseerde ik over. Ik was gek van woede tegen die vent!’

Enig lichtpuntje in Arno’s duisternis zijn de stages in de prestigieuze La Renommée op enkele passen van het Casino. Dit restaurant bestaat al sinds 1908. Het is gevestigd in een hôte! de maître aan de Van Iseghemlaan en is een van de beste van Oostende met een cliënteel van plaatselijke bourgeois en aan de kust verblijvende kunstenaars. George Simard, de kleinzoon van de oprichter van dit restaurant, herinnert zich de aankomst van deze bijzondere en wat ongewone stagiair nog levendig. ‘De eerste keer dat ik Arno zag, kwam hij binnengewandeld via de monumentale ingang aan de Van Iseghemlaan. Hij ging de trap op en leek erg onder de indruk. Mijn vader leefde toen nog. “Zeg dat het niet waar is!”’, zei hij toen hij Arno in de gaten kreeg. Arno had lange haren, een schoen aan een voet, een pantoffel aan de andere! Een kwaai leek het me niet. Ik dacht bij mezelf: “Misschien heeft hij geen geld om een paar schoenen te kopen...” Ik vroeg mijn vader het toch te proberen met hem. Uiteindelijk is hij in de garde-manger terechtgekomen.²⁰ En wij waren heel tevreden over zijn werk. Arno was een werker, goed karakter, gouden hart, kon goed opschieten met zijn collega’s in de keuken.’

In de garde-manger leert Arno onder meer Yvan Ghaye kennen. Yvan herinnert zich de jonge Arno als ‘een wat gekke kerel’ die met zijn dwaze ingevingen verrassend uit de hoek kan komen. ‘In zijn tweede seizoen hoorde ik Arno tegen de patron zeggen: “Mij niet gezien, ik werk niet in de zomer.” En dat terwijl La Renommée toch vooral een seizoensrestaurant was. In de wintermaanden was het bij ons eerder kalm. Maar Arno flapte er alles uit. Later hebben we hem teruggezien en is hij opnieuw in dienst genomen.’

Georges Simard apprecieert deze ‘gemotiveerde en hardwerkende jongen’. Maar wat dan te zeggen van Fernand Sabbe, de chef die in de keuken heerst? Arno is zijn protégé en niemand mag hem een haar

krenken... Arno: 'De directeur van het restaurant dreigde eens mij aan de deur te gooien als ik mijn haar niet liet knippen. Fernand Sabbe schiet naar boven: "Als de kleine zijn haar af moet, trap ik het hier af, godverdomme!"²¹ George Simard: 'Uiteraard konden wij ons toen niet voorstellen dat iemand met lange haren in de keuken van een restaurant werkte. Hij moest naar de kapper, maar dat weigerde hij. Zo was Arno. "Als ik mijn haar moet laten knippen, ben ik hier weg", was zijn antwoord. De chef de cuisine waarschuwde ons: "Als hij naar de kapper moet, gaat hij weg!" Wij waren echt tevreden over zijn werk en dus lieten we het maar voor wat het was.'

Arno mag zich dan al gereserveerd voordoen, hij heeft veel belangstelling voor wat er rondom hem gebeurt. Hij werkt in een restaurant waar alles volgens de oude stempel verloopt, volgens de regels van de kunst. Traditie en kwaliteit. Hij observeert haarscherp wat zijn collega's allemaal doen. Arno: 'La Renommée was een heel goed restaurant. Met een brigade van twaalf mensen in de keuken. Ik begon er als commis, het laagste in de hiërarchie. Koken intrigeerde mij. Ik weet niet waarom. Ik moest toch iets doen. Ik wilde naar de kunstacademie, maar je mocht er pas vanaf je zestiende binnen. Ik was vijftien. In de keuken van La Renommée hing een bord waarop de chef geschreven had: 'Cuisiner c'est un art'. Ik ging naar de hotelschool. Bij de chef van La Renommée heb ik alles geleerd.'²² Allemaal goed en wel, maar als hij terug in het keurslijf van de hotelschool moet en van de dwang van huiswerk, cijfers en evaluaties, gaat het voor geen meter meer. Een diploma behalen? Waar is dat goed voor? Er is zoveel meer te beleven, buiten, in de wereld.

Arno maakt zijn school af omdat zijn vader voet bij stuk houdt en Sonja voortdurend op hem inpraat. Zij heeft veel meer realiteitszin dan Arno en een groot deel van haar tijd gebruikt ze om hem opnieuw te motiveren, hem uit te leggen dat het beter is een diploma op zak te hebben. Later kan hij nog altijd doen waar hij zin in heeft. Later, maar niet nu. Zelfs Hubert Decler, zijn vroegere leraar zedenleer, toch een man die alles heeft laten vallen voor de mysterieuze charme van het Oosten, spoort hem ertoe aan om vol te houden. Hubert Decler: 'Later heb ik hem aangemoedigd om in de leer te gaan bij chefs van de oude stijl, koks die de geheimen nog kenden. Zo kon hij zich inwerken in het circuit van de gastronomische weekends. Dat was hard werken,

maar steengoed betaald. Zo kon hij geld verdienen om dan de stap in de muziek te wagen. En als het niet lukte met de muziek, had hij nog altijd een vak om netjes op zijn poten terecht te komen.' Arno trekt er zich weinig van aan, haalt er de neus voor op, luistert dan toch, twijfelt, maar legt zich neer bij een zekere vorm van redelijkheid. Zijn omgeving sluit de rangen om hem te helpen bij het nemen van de laatste hindernis. Sonja en Maurice doen gezamenlijk het onderzoek voor zijn eindwerk. Het gaat over wijn. Sonja tikt alles netjes uit op de schrijfmachine. Arno levert zijn werk af. De calvarietocht op school is in september 1968 voorbij. En dan is er nog zijn militaire dienst. Hij wordt op het Klein Kasteeltje ontboden voor zijn 'drie dagen'. Een verplicht nummertje voor elke dienstplichtige: drie dagen onderzoeken en testen. Arno mag de eerste avond al naar huis: afgekeurd, te slechte ogen.

Diploma van de hotelschool op zak, afgekeurd voor de militaire dienst. Voor Arno breekt eindelijk die zo belangrijke vrijheid aan. Toekomstplannen heeft hij nauwelijks. Een tijd lang denkt hij eraan zich in te schrijven aan de academie van Gent om er iets te gaan doen wat hem beter ligt – schilderen bijvoorbeeld. Maurice weigert, zet hem de voet dwars. Zijn zoon heeft met de grootste moeite het koksdiploma behaald, dat hij nu niet 'van zijn neus komt maken' over de academie van Gent! Schilderen? Wat nog? Nee, Arno, 't is welletjes geweest. Tijd om te gaan werken en je brood te verdienen! De argumenten van Maurice vallen in dovemansoren. Een ander leven, dat is wat Arno wil. Een leven met muziek, veel muziek. Kun je daarvan leven? Dan moet hij wel eerst regelmatig muziek spelen, met een groep. En in de herfst van 1968 is dat niet het geval. Iedereen is het erover eens: Arno zou beter zijn diploma gebruiken en de ervaring die hij in La Renommée heeft opgedaan. Dat zal in de toekomst voor hem de nodige deuren openen. En niet dat vluchtige wolkje waaraan hij zich vastklampt. En toch... sommigen – en niet noodzakelijk intimi – denken dat Arno gelijk heeft. George Simard: 'Ik zie hem nog altijd voor mij met zijn gitaar, want in die tijd zeulde hij overal een gitaar met zich mee. Als hij bij ons is weggegaan, zo herinner ik me, heb ik hem gezegd: "Arno, wat je hier hebt geleerd, is niet zo belangrijk. Jouw gitaar, die is belangrijk!"'